STORTINGET

Stortingstidende
Referat fra møter i Stortinget

Nr. 51 · 4. mars
Sesjonen 2025–2026

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter.
Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte onsdag den 4. mars 2026 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 51):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:04]: Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

– For Aust-Agder: Dagfinn Homdal Svanøe
– For Oppland: Hans Olav Lahlum
– For Oslo: Fawzi Warsame

Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil framsette et representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:00:36]: På vegne av stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Geir Pollestad og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å få et statlig mineralselskap.

Presidenten [10:00:49]: Representanten Erlend Larsen vil framsette et representantforslag.

Erlend Larsen (H) [10:01:08]: På vegne av stortingsrepresentantene Margret Hagerup, Kari Sofie Bjørnsen, Monica Molvær, Haagen Poppe, Ove Trellevik, Bård Ludvig Thorheim og meg selv har jeg den ære å framsette et representantforslag om økt produksjon og eksport av norsk lokalmat og drikke.

Presidenten [10:01:16]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:24]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:01:25]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jonas Gahr Støre vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Sylvi Listhaug.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:01:47]: Arbeiderpartiet virker å være mer opptatt av å kritisere USA og Israel enn av å stå opp for det iranske folkets frihetskamp. Det er i sterk kontrast til det vi hører fra NATO-sjef Mark Rutte. Han sier til mediene at det er utbredt støtte i Europa, og at det å ta ut atomkapabiliteten og den ballistiske rakettkapabiliteten samt at Khamenei er borte, applauderes av mange kollegaer i NATO. Vi ser at det i andre land er en helt annen holdning og klartekst rundt hvilket terrorregime presteskapet i Iran faktisk er.

Fremskrittspartiet er kritisk til den mumlingen som kommer når Arbeiderpartiet snakker om det islamistiske terrorregimet i Iran. Helt til det siste har Arbeiderparti-regjeringen vært mer opptatt av dialog med terrorregimet i Teheran enn av å stå opp for friheten til det iranske folket. I 47 år har det islamistiske presteskapet fratatt befolkningen muligheten for demokrati, religionsfrihet, likestilling og helt grunnleggende verdier vi tar for gitt. Mens land vi liker å sammenligne oss med, er tydelige på å kritisere det iranske regimet og få fram at de støtter iranernes frihetskamp, virker den norske regjeringen å være mest opptatt av å kritisere angrepet. Fremskrittspartiet er tydelig – vi står sammen med det iranske folket, og vi håper at de lykkes med å ta friheten tilbake.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvorfor virker det som at Arbeiderpartiet er mer opptatt av å problematisere at dette er et brudd på folkeretten, heller enn å problematisere hvilket terrorvelde det islamistiske prestestyret i Iran er, og at det nå kan være et håp om at det iranske folket kan få friheten tilbake etter 47 år med terror?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:03:35]: Nå som gjennom mange år har vi et intenst håp om at det iranske folket kan få en rettmessig frihet og et rettmessig demokrati. Det er et folk jeg tror i grunnlaget ikke ønsker konflikt med Vesten, og som ikke har ønsket den utviklingen presteregimet har påført folket – dette presteregimet som har vært brutalt, som har brukt terror, som har flyttet krigshandlinger fra egne områder til områder rundt for å beskytte eget territorium, og som har gitt næring til konflikter, angrep og også terror direkte og indirekte i Libanon, Syria, Jemen og palestinske områder – rekken er lang.

Det som nå skjer, må vi håpe på kan bidra til at det iranske folket får frihet. Det er høyst usikkert om krigen som nå pågår, kommer til å ha den utviklingen. Den usikkerheten tror jeg også kan føre til at situasjonen kan bli verre for mange. Det understreker igjen hvilken uforutsigbarhet krig gir.

Jeg mener det er viktig at Norge har sagt fra at det å bruke militærmakt fra et land mot et annet land følger visse regler. Det er regimer vi ikke liker i verden, men det i utgangspunktet å si at det da er greit på egen hånd å ta beslutningen om å angripe dem med militærmakt, skal vi tenke veldig nøye gjennom. Derfor har vi sagt at dette angrepet ikke er i tråd med folkerettens bokstav. Samtidig har jeg vært opptatt av å si at det er et regime i Iran som har stått ansvarlig for slike handlinger rundt om. Det er et regime som har truet andre land, det er et regi-

me som har vært uklart med tanke på sitt atomprogram, og som har utviklet ballistiske missiler som kan treffe i andre land. Det har Norge vært helt tydelig på – vi har fordømt det, og opp gjennom har vi påtalt det veldig mange ganger. Norge – med der vi ligger geografisk og det vi står for – skal heller ikke ta lett på hva som skal til for å bruke makt og militærmakt i verden, så det ikke skal bli anarki og kaos.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:05:38]: Hver gang dette regimet har gjennomført grove overgrep, drap og terror mot sin egen befolkning, har holdningen til Arbeiderparti-regjeringen vært at vi må ha dialog. I 2022 var det store demonstrasjoner i Iran. 22 år gamle Mahsa Amini ble drept fordi hun hadde hijaben feil på. Folk ble hengt fra lyktestolper, de ble drept og torturert. Hva skjedde videre? Etter dette, i 2023, hadde statsministeren telefonsamtaler med Irans daværende president, Ebrahim Raisi – bedre kjent som «slakteren av Teheran» for sin rolle i massehenrettelsene av politiske fanger i 1988, der minst 5 000 mennesker ble drept, ifølge Amnesty International. Samme år feiret Norge, som ett av få vestlige land, presteskapets 44 år ved makten, og i 2025 besøkte Irans utenriksminister Norge.

Hvorfor har statsministeren og regjeringen brukt tid og ressurser på å snakke med terrorregimet i Iran, som står i direkte strid med norske interesser? Hva slags effekt mener statsministeren denne dialogen har hatt på å skape fred i Midtøsten?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:06:39]: Ved de anledningene representanten nevner, og mange flere, har Norge stilt seg sammen med våre likesinnede partnere i kraftig fordømmelse av volden, senest nå de tusenvis, kanskje titusenvis, som ble drept i januar, da regimet slo til mot demonstranter fra folket, som var oppfordret fra USA. Det har Norge tatt klart til motmæle mot.

Samtidig er det også slik – og her er det en klar forskjell mellom Fremskrittspartiet og jeg tror mange partier her i salen – at det går an å påvirke og bidra til diplomatiske prosesser som kan hindre krig, som kan hindre voldsutgytelse, og som kan få til løsninger som, over tid, kan føre til forandring. Selv om ikke ett enkelt tiltak, én enkelt samtale, fører til endring, er det måten å nå fram på. Jeg kan love at i de samtalene jeg har hatt med iranske ledere – som jeg også har hatt parallelt med andre europeiske ledere, senest i FN nå i september – er det klare budskap til Iran om hva de kan vente seg om de ikke går inn på en mer diplomatisk retning for å finne løsninger.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:07:43]: Nå skal heldigvis utenrikstjenesten granskes, og det er på høy tid, også når det er knyttet til spørsmål her. Tidligere utenriksminister Anniken Huitfeldt møtte terrorregimets utenriksminister i 2023, i motsetning til flere europeiske land, som nektet å møte ham. Samme år deltok vi i feiringen av den islamistiske revolusjonen, som jeg var inne på, selv om Norge ble advart mot å delta. I 2024 hadde utenriksminister Barth Eide en telefonsamtale med sin iranske kollega, der Barth Eide angivelig skal ha sagt at han anerkjente Irans konstruktive rolle i regionen for å redusere spenningene.

Arbeiderparti-regjeringen har i liten grad vært opptatt av å problematisere at terrorregimet i Iran har bidratt med våpen og penger til terrororganisasjoner som houthiene, Hizbollah og Hamas. Hvorfor har regjeringen tatt i terrorregimet i Iran med silkehansker og pleid et forhold til et skrekkregime, til tross for at de har drept og torturert sitt eget folk, finansiert terrororganisasjoner og endatil brukt kriminelle gjenger i Sverige til å utføre terror mot jødiske mål i Danmark?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:08:48]: Denne regjeringen har gitt kraftig uttrykk for sin motstand, kritikk og avstandtagen til dette regimets maktbruk overfor eget folk. Samtidig har det også de siste årene pågått diplomatiske samtaler med USA – også framstilt som «den store satan» fra Irans øverste leder, som nå er drept – for å få til en fredelig løsning på atomspørsmålet. De forhandlingene pågikk helt inn i forrige helg, da dette angrepet begynte. Norge har i den sammenheng også kunnet presse på for å finne en diplomatisk løsning, bruke de kontaktene vi har for å kunne oppmuntre til det. At det ikke har ført fram, mener jeg er en stor tragedie, for nå er krigen der for fullt. Hvis vi skal ha en gransking av denne politikken, er spørsmålet: I de åtte årene Fremskrittspartiet satt i regjering eller var en del av flertallet, snakket Norge med Iran da? Var det stemmer mot dem, eller var det en ensidig boikott og lukket dør? Jeg tror ikke det, og det er klokt, for vi må også snakke med dem vi ikke er enige med, og vi må gjøre det parallelt og sammen med de landene vi deler verdier med, for å få til forandring.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:09:47]: Ja, både Arbeiderpartiet og Høyre har stått for en sånn linje, og Fremskrittspartiet er uenig.

Støre-regjeringen er heller ikke fremmed for å invitere andre terrorregimer på norgesbesøk. Allerede i januar 2022, få måneder etter Talibans brutale maktovertakelse og etter flere tiår med krig mot Taliban som kostet norske liv, fløy Støre-regjeringen inn Taliban-krigere på norske skattebetaleres regning til dialogmøte. Den gangen ble det hevdet at dette var et veldig positivt møte, og at det skulle bli mye bedre for jenter og kvinner i Afghanistan. Selvsagt ble det ikke sånn. Det ble bare verre.

Når skal Arbeiderparti-regjeringen stoppe stormannsgalskapen, der Norge skal rydde opp, føre dialog og bidra til såkalte fredsprosesser nærmest over hele jordkloden, som til tross for totalt manglende resultater koster det norske fellesskapet store beløp, slik vi bl.a. har sett komme fram i det siste?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:10:49]: Denne representanten har et veldig interessant syn på det å sitte i regjering. Det er at når Fremskrittspartiet sitter i regjering, er de ikke ansvarlige for hva den regjeringen gjør, hvis det er sider Fremskrittspartiet er skeptisk til. I åtte år satt Fremskrittspartiet i regjering eller var støtteparti, og så sier de nå at Høyre og Arbeiderpartiet var enig i det ene og andre. Utenrikspolitikken den regjeringen førte, er også Fremskrittspartiets ansvar. Slik er det. Regjeringen står sammen om å være ansvarlig.

Den politikken Norge har ført, som jeg mener høster anerkjennelse, var også det Solberg-regjeringen sto for: De hadde også samtaler med folk vi ikke var enig med alt i, hadde kontakt mot grupper for å bidra til at vi kunne få en fredelig løsning og ikke en full, voldelig krigsløsning. Jeg står inne for det. Norge skal ha muligheten til å snakke med grupper, forsøke å påvirke, hindre krig, hindre vold og få ting over i mer fredelige spor. At Fremskrittspartiet konsekvent tar avstand fra det, merker jeg meg, og det bør også partier som tenker på regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet, merke seg.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:11:54]: Fremskrittspartiet mener at vi skal ivareta norske interesser. Det er det norsk utenrikspolitikk skal handle om. Nå sitter flere tusen nordmenn, blant dem turister og barnefamilier, fast i Midtøsten under gjentatte missilangrep og med fare for eskalering. Situasjonen er alvorlig. Regjeringen varslet i dag tidlig at det sendes et utrykningsteam til Abu Dhabi for å bistå nordmenn konsulært. Samtidig hevder Utenriksdepartementet at evakuering fra konfliktområdene ikke er mulig. Det er vanskelig å forstå at det lar seg gjøre å fly inn byråkrater, men ikke hjelpe nordmenn hjem. Tyskland, Frankrike, Polen og Storbritannia arbeider med å hente ut sine borgere, og de planlegger omfattende konsulære operasjoner. Vil regjeringen ta initiativ til å sette opp charterfly, selvsagt finansiert av de reisende selv, for å sikre at norske borgere kan komme trygt hjem, f.eks. fra Oman, hvor det fortsatt finnes muligheter for utreise? Eller mener utenriksministeren og statsministeren at det å sende et utrykningsteam er et tilstrekkelig tiltak i den situasjonen vi nå står i?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:12:58]: Vi bruker nå våre ressurser gjennom ambassadene våre i regionen og gjennom et kriseteam som er satt opp i UD i beredskap, til å bistå nordmenn i utlandet. Det er om lag 2 000, kanskje noen flere, som er i regionen. Det er 1 500 i De forente arabiske emirater. Vi er i kontakt med dem løpende.

Dette teamet er ikke en gruppe byråkrater som er sendt til Midtøsten. Det er et spesialisert team – det er leger med, det er folk som kan håndtere slike konsulære situasjoner – for å bistå dem som er der, dem som ønsker å reise hjem, og dem som har behov for annen type hjelp. Det er ikke behov for å sende fly til denne regionen uten videre. Det er veldig mange fly i denne regionen. Problemet er at luftrommet stort sett er stengt. Når luftrommet gradvis åpnes, vil det altså være fly som kan fly folk ut. De fleste som er der, har returbilletter. Det gjelder å bistå dem til å kunne få de billettene, komme seg på flightene og komme ut. Det er ikke slik at alle de som nå ønsker assistanse, nødvendigvis ønsker å reise ut. Vi samarbeider med nærstående land, og vi samarbeider med forsikringsbransjen og reiseselskapene, for å hjelpe nordmenn på best mulig måte.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:13:58]: Vi ser jo at andre land er i ferd med å skulle gjennomføre dette, mens den norske statsministeren altså mener at det ikke er mulig, og at man skal løse det på andre måter, til tross for at nordmennene blir sittende der nede og det er svært få fly som går ut. Dette står i ganske stor kontrast til håndteringen av situasjonen i Gaza, der den norske regjeringen sendte fly, der flere hundre personer ble fløyet til Norge, og der flere av dem som ble hentet til Norge, aldri hadde satt sine bein på norsk jord. Fremskrittspartiet forventer faktisk at regjeringen gjennomfører sin kjerneoppgave, som er å hjelpe norske borgere i utlandet og sørge for at de som nå ber om assistanse, kommer seg hjem. Det er det som er kjerneoppgavene i å ivareta norske interesser – ikke å leke fredsmekler verden rundt, ikke å dele ut penger til alle slags organisasjoner og bistandsprosjekter med tvilsom nytte. Det er dette som er kjerneoppgavene. Da lurer jeg på: Når har man tenkt å begynne å ta tak i akkurat det?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:15:00]: Det er jo akkurat det denne regjeringen gjør. Vi gjør det i samarbeid med reiseselskaper og forsikringsselskaper. Vi gjør det gjennom å ha ambassadenærvær, som nå tar kontakt og svarer på spørsmål. Vi gjør det gjennom krisestab i Utenriksdepartementet. Hvis Fremskrittspartiet har gode råd i den sammenhengen, lytter jeg gjerne til det, men jeg tror Norge spiller på hele det registeret som er.

Jeg tror at tanken om evakuering ut herfra, sammenlignet med hva som skjedde med dem som kom ut av krigsrammede Gaza, er to totalt forskjellige problemstillinger. I begge tilfeller tok vi utgangspunkt i hva som

var norske interesser. Det var norske borgere som var inne i Gaza, som kom ut og ikke hadde muligheter til å komme videre. Vi hadde en tilrettelagt hjelp for dem for å ivareta norske interesser, og vi har nå en tilrettelagt linje for å hjelpe de nordmennene som trenger hjelp og ikke kommer videre i denne regionen.

Himanshu Gulati (FrP) [10:15:59]: Epstein-avsløringene og andre saker har vist at norske bistandsmidler, som er vanlige nordmenns skattepenger, har gått til alt fra det som trolig er rekruttering av unge kvinner til menneskehandel og utnyttelse, svindel og korrupsjon, titalls millioner i utbytte til mellommenn og konsulenter og finansiering av institutter og nye arbeidsplasser for tidligere norske politikere og byråkrater, ofte bevilget av personer de nylig var kollegaer med. Glansbildet av den idealistisk baserte utenrikspolitikken Norge har ført, har nå begynt å slå sprekker. Nå skal alt dette under lupen, og det er på tide. FrP har imidlertid lenge kritisert bistandspolitikken som føres, der målet er hvor mye vi bruker, altså 1 pst. av BNI – nå nesten 60 mrd. kr.

Jeg ønsker å spørre statsministeren om han har tenkt å fortsette med en slik bistandspolitikk, hvor det å nå 1-prosentmålet er det som er i fokus, istedenfor resultater og kontroll, som åpenbart ikke har vært tilstrekkelig.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:16:56]: Her var det mye. Jeg mener at Norge, med vår rikdom, med det vi har oppnådd i vårt land, har et ansvar for å stille opp og bidra til utvikling og fattigdomsbekjempelse i verden. Det er også i norsk interesse. Hvis vi skal ivareta nordmenns interesser, er det slik at det å bekjempe fattigdom og bidra til utvikling reduserer faren for krig og utrygghet som kan velte inn. Det vil redusere faren for migrasjon som er ulovlig, så det er det klokt å gjøre. Det at vi har ligget på 1 pst., mener jeg har vært et signal om at det kan Norge gjøre. 1 kr av 100 går til disse formålene. Så skal de formålene være vel uttenkt, i tråd med den verdenen vi lever i. Utviklingsminister Åsmund Aukrust setter nå i gang et stort arbeid for å gå igjennom denne bistanden og se om den treffer målene og virkelig svarer på behovene for å bekjempe fattigdom – om det er riktig utvikling. De spørsmålene må vi hele tiden stille oss. Det er ikke tallet 1 pst. som er målet, det er å innrette det vi gjør når det gjelder klima, fattigdomsbekjempelse, energiutvikling, næringsutvikling og demokratiutvikling, som er målet for norsk utviklingspolitikk.

Himanshu Gulati (FrP) [10:17:59]: Tallet 1 pst. har vel nettopp vært målet i mange år. Mens en håndfull land følger FNs anbefaling om 0,7 pst. av BNI, er vel Norge det eneste landet, meg bekjent, som bruker 1 pst. Vi deler altså ut dobbelt så mye per innbygger som britene, sveitserne, franskmennene, finnene, japanerne, østerrikerne, belgierne og kanadierne, eller det de fleste andre land, inkludert dem vi ofte liker å sammenligne oss med i NATO, OECD eller Europa, velger å gjøre. Vi gir faktisk bistand til omtrent 100 land hvert eneste år. Det er over halvparten av verdens land, inkludert noen av verdens raskest voksende økonomier, slik som Kina og India. Det er derfor betimelig å spørre statsministeren om over halvparten av verdens land virkelig trenger bistand fra Norge. Burde ikke noen av disse pengene heller gå til de mange uløste oppgavene vi har her hjemme i Norge, og som alminnelige nordmenn føler på hver eneste dag, bl.a. innen helse og omsorg og andre sektorer?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:18:56]: Det som er interessant med Fremskrittspartiets spørsmål, er at det viser en sterk kritikk av bistand. FrP mener det er å sløse med penger, at 1 pst. er feil, men at 0,7 pst. ville vært rimelig. Det er en litt rar tenkning, for hvis det er så galt med den ene prosenten, hvorfor skal man i det hele tatt bruke noe penger på dette? Det er en litt pussig problemstilling.

Jeg beklager faktisk veldig at en del land nå har kuttet dypt i bistand. Storbritannia var en veldig viktig partner for Norge i mange bistandsprosjekter sammen med nordiske land, men med den økonomiske situasjonen mange land er i nå, går det ganske hardt ut over bistand. Alle områder må være gjenstand for et kritisk blikk i budsjettsituasjoner som er krevende, men jeg mener at rike land, OECD-land, har et ansvar her. Bistand er ikke det viktigste for økonomisk utvikling i de landene som trenger utvikling. Det er investeringer utenfra. Den statlige bistanden er en veldig liten andel. Den må være strategisk. Det er ikke antallet land som teller, men hva vi bruker penger på – hva det er med på å utløse. Satsinger på helse, f.eks. vaksiner, kan utløse store forbedringer i mange land.

Himanshu Gulati (FrP) [10:20:01]: Fremskrittspartiet er ikke imot humanitær nødhjelp eller en del overføringer, det viktige for oss er hva pengene går til.

Jeg går nå over til et annet spørsmål. Riksrevisjonen kom i 2021 med en rapport som slaktet Utenriksdepartementets tildeling av penger til IPI, organisasjonen Terje Rød-Larsen ledet. Ekspedisjonssjefen som var ansvarlig for utbetalingene, var også selv medlem i et råd hos IPI. På bakgrunn av Riksrevisjonens rapport fremmet FrP og representanten Carl I. Hagen to forslag i 2022. Det ene forslaget var å be regjeringen vurdere om UD-ansatte, basert på Riksrevisjonens undersøkelser, kunne ha brutt loven i tildelingene. Det andre forslaget, fremmet sammen med Rødt, var at Riksrevisjonen måtte gå

gjennom UDs tildeling av tilskudd for årene 2012 til 2018, altså ikke bare den tiden statsministeren var utenriksminister, men også årene etterpå. Arbeiderpartiet valgte å stemme imot disse forslagene, som ville kunne igangsatt flere av dagens granskinger allerede for fire år siden.

Jeg ønsker derfor å spørre statsministeren om han har reflektert rundt om Arbeiderpartiet burde ha støttet disse forslagene allerede den gang, slik at vi kunne kommet tidligere i gang med gransking av disse skandalene.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:21:04]: Nå har man jo i Stortinget blitt enig om at man skal inn og granske, både gjennom spørsmål fra kontrollkomiteen og gjennom en egen kommisjon som skal settes ned. Da er det fint at de årene som blir ettersett, er de årene hvor Fremskrittspartiet hadde finansministeren. La meg ta ett eksempel. I 2015 – i budsjettproposisjonen – ga Norge støtte til China Council for International Cooperation on Environment and Development. Det er en tenketank som gir råd til det kinesiske topplederskapet. Norge støttet og ga penger dit fordi vi mente det var en måte å kunne påvirke Kina på. Da kan ikke Fremskrittspartiet si at nei, de hadde ikke utviklingsministeren og hadde ikke utenriksministeren. FrP hadde finansministeren og brukte penger på dette – støttet en kinesisk tenketank som hjalp det kinesiske lederskapet. Nå vil vi få en gjennomgang av de årene og se om det var fornuftig – om det var å fremme norske interesser. Jeg mener det kan argumenteres for at det kanskje var det, for kunne vi påvirke Kina, var det bra, men nå må Fremskrittspartiet svare på det. FrP kan ikke frita seg fra de årene de satt med ansvar for all pengebruk i landet, ved finansministeren.

(Representanten Ove Trellevik klapper fra salen.)

Presidenten [10:22:08]: Vi klapper ikke slik.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:22:10]: Jo, det er veldig bra.

Presidenten [10:22:12]: Nei, vi gjør ikke det. I hvert fall bør ikke medlemmer av presidentskapet gjøre det.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:22:31: Det islamistiske iranske regimet spiller en svært destruktiv rolle både i regionen og globalt. Etter tolvdagerskrigen i fjor har Iran, ifølge Etterretningstjenestens rapport Fokus 2026, beholdt den teknologiske kompetansen til å lage kjernevåpen, og de har fortsatt et arsenal av missiler som med kjernefysiske stridshoder kan treffe også Europa. De truer norske interesser gjennom skipstrafikken, og de fortsetter å støtte og bruke stedfortredere i form av terrorgrupper som også utgjør en trussel mot Europa.

I trusselvurderingen for 2026 sier PST at metodene kan være attentater, terrorhandlinger og cyberoperasjoner, og at Irans tette forbindelser med svenske kriminelle nettverk er en risiko fordi de har stor bevegelsesfrihet og tilgang til våpen. Teheran ser på skandinaviske land som legitime og aktuelle mål for denne typen angrep, sier de. Hvordan jobber regjeringa konkret for å beskytte Norge mot denne typen angrep?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:23:33]: I de åpne trusselvurderingene PST og Etterretningstjenesten har lagt fram, er de forholdene representanten peker på, trukket fram. Det er en del av dette regimets måte å operere på. Som jeg sa tidligere: De skaper konflikter og kriser langt unna eget territorium for å holde oppmerksomheten der, og de utgjør også en trussel i Norge.

Fenomenet å kunne kjøpe kriminelle handlinger har vi nå sett komme opp som en av truslene vi ser også i våre land. Det er et nært samarbeid mellom etterretnings- og politimyndigheter i de nordiske landene, som er naboland. Det som har blitt avdekket knyttet til Foxtrot-nettverket, som kan ha direkte koblinger mot Iran, og andre typer nettverk knyttet til bestillingskriminalitet, er politiet veldig oppmerksom på. Det samarbeides det om i etterretningen nå. Vi har nå våre folk, nordmenn, sittende på et eget senter i Stockholm sammen med dansker, svensker og finner for å koordinere i Norden. Så ja, vi er opptatt av dette, vi ser trusselen, og vi tar det på alvor.

Arild Hermstad (MDG) [10:24:55]: Det iranske regimet er og har lenge vært et terrorregime, både ved å massakrere egen befolkning og ved å støtte terrorgrupper i utlandet og Russlands krig mot Ukraina. Derfor er det lett å forstå at mange iranere jubler over krigen som er innledet av Israel og USA mot det iranske regimet, selv om den er folkerettsstridig. Likevel er det uklart hva som er målet med krigen. Det kommer motstridende svar. Vi vet at dette kan avstedkomme et mangeårig kaos i Iran. Vi vet også at den iranske opposisjonen er splittet.

Mitt spørsmål er om statsministeren er enig med stortingspresidenten i at Norge bør støtte den ene siden i Iran, og peke på sjahens sønn som en mulig arvtaker i Iran, eller om regjeringen ikke har noen spesiell politikk på dette området.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:25:59]: Jeg er enig i stortingspresidentens kommentar om at det er regjeringen som gjør vurderingene om hvordan Norge skal forholde seg utenrikspolitisk til det som nå skjer. Jeg tror svaret på dette er at det må det iranske folket finne ut av, og det er ikke enklere å finne ut av det nå, etter det som utspiller seg.

Vi får nå avdekket gjennom presseoppslag og gjennom kommentarer – vi har mange med iransk bakgrunn i Norge, som deler sine erfaringer – hvor splittet dette folket er. Mange iranere jubler, men vi kan ikke legge skjul på at det også finnes mange iranere som er rasende forbitret, som har støttet dette regimet. Det kan være millioner. Det finnes også sjiamuslimer i regionen som opplever at øverste åndelige leder var en leder også for dem. Det har vi sett gjennom uro både i Pakistan, Usbekistan, Bahrain og andre steder.

Det er et veldig vanskelig spørsmål, det med å peke på noen. Vi må håpe at det blir mulighet for et regime som ikke blir et nytt diktatur, et slags prestestyre 2.0 eller et revolusjonsgarderegime som også kan bruke vold mot folket, men det må altså det iranske folket selv få avgjøre.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [10:27:15]: Norge, som et lite land med Russland som nabo og en av de demokratiske oljeeksportørene i verden, er høyst avhengig av en regelstyrt verden og handel. Vi er et land som virkelig har tjent på sterke globale bånd, og nå ser vi en verden som blir stadig mer polarisert og fragmentert, der også verdensmakten i større grad lener seg på den sterkestes rett.

Mitt spørsmål til statsministeren er derfor hvilke konkrete grep regjeringen tar for å ivareta norske interesser i den helt endrede verdenssituasjonen vi nå ser.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:27:56]: Det første vi gjør, er å vektlegge betydningen av internasjonal rett, at de reglene må følges. Jeg er veldig overrasket over at Kristelig Folkeparti av alle, som under Irak-krigen i 2003 var så opptatt av at internasjonal rett og bruk av makt faktisk hadde noe med hverandre å gjøre, nå sier at de tydeligvis ikke har noe med hverandre å gjøre. Det er nå én ting. Vi bør i alle fall prinsipielt stå opp for det, særlig fordi vi er det lille landet vi er, der vi ligger.

Vi er et lite land som ikke kan påvirke hendelsesforløpet i krigen som nå er utløst. Utløser man en krig, er det svært uforutsigbart hvordan det utvikler seg. Jeg tror vi må slutte vår stemme til dem som sier at vi håper det kommer et diplomatisk spor, at krigen kan stoppe, og at det kan komme løsninger for det iranske folk, i deres interesser. Så må vi ikke tro at det er slutt på den internasjonale rettsordenen fordi det skjer brudd på rettsregler og handelsregler, og at folk trekker seg ut av organisasjoner. Den fungerer fortsatt, og vi må fortsatt forsvare de reglene og være med og utvikle og modernisere dem og de organisasjonene som skal understøtte dem.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [10:29:01]: Norge skal være en tydelig stemme for folkerett og fred, det er både udiskutabelt og viktig. Det iranske folk har i årtier levd under et ekstremt brutalt regime. Under Ali Khamenei har Iran drept ungdommer i gatene, fengslet journalister og undertrykket kvinner, homofile er hengt, og regimet har eksportert terror gjennom Hizbollah, Hamas og houthiene. Mange iranere uttrykker nå nettopp glede, jubel og håp – en mulighet for endring – og mange iranere har lenge, og spesielt nå, nettopp oppfattet regjeringen som veldig passive og forsiktige i møte med dette regimet.

Derfor er mitt spørsmål til statsministeren: Hva vil regjeringen nå gjøre for å støtte det iranske folkets opprør mot terrorregimet de har levd under så altfor lenge?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:29:57]: Jeg tror det nærmeste forholdet Norge har hatt til Iran, var den gangen statsminister Bondevik hadde et veldig nært forhold til daværende president i Iran. Han hadde nær kontakt med ham gjennom flere møter og oppfølgende aktivitet for å forsøke å påvirke den situasjonen som var. Når krigen raser, er det ikke mye Norge kan gjøre for å støtte aktivitet inne i Iran. Når støvet legger seg, får vi se. Det kommer antakeligvis til å være store humanitære behov på grunn av ødeleggelser. Kan Norge på en eller annen måte, alene eller sammen med andre partnere, støtte opp under demokratiske prosesser, er det noe vi normalt mener er riktig å gjøre. Jeg tror mulighetene våre kommer til å være ganske begrensede fordi det er et såpass uoversiktlig bilde og motstridende interesser mellom mange andre tunge aktører i regionen. Vi må bare håpe at det ender der, at krigen ikke kommer til å utvikle seg på en måte som gjør det enda mer uoversiktlig og enda mer kaotisk for 90 millioner mennesker som håper på en bedre framtid.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [10:30:58]: Norge er et av de landene som har stilt seg aller mest kritisk til det israelsk-amerikanske angrepet denne helgen. Forbundskansler Merz og Tyskland støtter USA og behovet for å bli kvitt det grusomme regimet i Iran. Canada og Australia har vært tydelig støttende. Frankrike og Storbritannia samarbeider nå tett med USA om å håndtere trusselen, og Norge har nok en gang stilt seg sammen med Spania med en helt annen inngang enn den våre nærmeste allierte har.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvordan vil statsministeren sikre at Norge både står opp for folkeretten og samtidig står med våre nærmeste allierte – i møte med et regime som i tiår har undertrykt sitt eget folk og eksportert terror både til Midtøsten og til Vesten?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:31:44]: Det er jo nøyaktig det vi gjør. Vi står opp for folkeretten, vi påpeker det, og samtidig gjør vi det veldig klart at dette regi-

met er et terrorregime. Det har plaget folk over tid, har spredd uro og konflikt og vold i regionen, og det er ingen som sørger over at det regimet er borte. Det er ingen i regionen og ingen land som sørger over det, men måten det nå skal fjernes på, med krig, er et veldig uforutsigbart scenario.

Representanten sier innledningsvis at vi må stå opp for folkeretten. Det er udiskutabelt, men det er jo nettopp det Kristelig Folkeparti har invitert til diskusjon om. Jeg mener at det ikke er Norges posisjon. Vi kan påpeke det. Libya var også en veldig komplisert sak, men der hadde man et mandat fra FNs sikkerhetsråd om bruk av alle tilgjengelige midler, til forskjell fra den situasjonen som er nå. Dette forelå ikke i dag, der forelå det en situasjon hvor det var veldig uklart hva som var trusselbildet. Likevel er vi veldig tydelige på at dette regimet er det ingen grunn til å stå opp for. Nå er det betydelig svekket, men det er for tidlig å si om det er borte, og vi må håpe at det iranske folket får en annen framtid enn den krigen som nå raser.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [10:32:50]: KrF står opp for folkeretten. Statsministeren og utenriksministeren må gjerne snakke om dobbel standard i utenrikspolitikken, slik det ble gjort i går, men noen vil kanskje også si at det ligger en dobbel standard i å ta til seg dette begrepet «verdibasert realisme», som utenriksministeren gjorde i den utenrikspolitiske redegjørelsen i går, samtidig som regjeringens Midtøsten-politikk har vært veldig forskjellig fra våre nærmeste og viktigste allierte. Vi har valgt dialog med et regime som drepte sine egne borgere i gatene i vinter, mens Tyskland, Canada, Australia og Storbritannia har stilt seg bak behovet for en endring. Norge har nok en gang havnet i samme selskap som Spania – på siden av våre nærmeste og viktigste allierte.

Spørsmålet er derfor: Det er fint å snakke om en verdibasert realisme, men mener statsministeren, når verden er som den er, at det fremmer norske interesser med en alenegang utenom våre nærmeste allierte?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:33:58]: Det er egentlig sterkt å høre fra Kristelig Folkeparti, som nå på en måte sier at folkerett er bra, men at det egentlig ikke er så viktig, og at nå må Norge på en måte følge andre strømmer. Vi har sagt hva vi mener om folkeretten her. Samtidig er vi helt tydelige på at dette regimet er et regime som har undertrykket folk, spredd uro og spredd konflikter. At det regimet kan fjernes, vil være viktig, og helst bør det fjernes av iranere selv. Det er på ingen måte snakk om en alenegang. Vi er veldig tydelige på at iranerne selv nå må få bestemme over Irans framtid, og dette regimet må vi håpe viker veien. Jeg frykter at det som kan være et utfall av en slik krig, er at regimet kommer tilbake i en annen forkledning, som også kan yte vold.

Når det gjelder utviklingen i Midtøsten for øvrig, har ikke Norge gått alene. I Palestina-spørsmålet har vi altså fått støtte av Storbritannia, Frankrike, Spania, Australia, Canada – likesinnede land som nå står på samme linje som Norge. Her er det Kristelig Folkeparti som har satt seg i en veldig underlig posisjon med å stå helt på utsiden.

Guri Melby (V) [10:35:13]: Norske interesser har vært en gjennomgangssetning i denne debatten til nå. Selv om jeg tror de flestes oppmerksomhet først og fremst er på bakken i Midtøsten, på den krisen som utspiller seg der, er det klart at det er viktig at vi også nå tar et steg tilbake og ser på hvordan denne situasjonen faktisk påvirker norske interesser. På kort sikt gir det Norge merinntekter, fordi oljeprisen stiger, men indirekte påvirker det oss også sikkerhetspolitisk, selv om det ikke nødvendigvis gjør det helt direkte. Det påvirker bl.a. Europa og Ukrainas stridsevne, fordi våpen og innsats som ellers kunne gått til Ukraina, nå brukes av våre allierte i Iran og i andre land i Midtøsten. Det er heller ikke bare Norge som tjener på en økt oljepris, det gjør også Russland. Situasjonen nå er faktisk at Russland får en økt stridsevne av dette, mens Ukraina får en svekket stridsevne. Dette er viktig for norske interesser.

Da det var fireårsdagen for Russlands ulovlige invasjon av Ukraina, oppfattet jeg statsministeren som ganske velvillig til å se på en økt innsats fra Norge for å hjelpe Ukraina i den situasjonen de står i. Er det noe statsministeren nå vil vurdere, gitt den eskalerende situasjonen i verden?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:36:28]: Jeg var i Ukraina i tre dager i forrige uke og hadde omfattende samtaler med både presidentskap, ledelse og parlament. Det var i forkant av denne krigen, men man så hva som kunne være under oppseiling. Jeg tror representanten har rett i at det her er motstridende effekter knyttet til Iran. Det er klart at økte oljeinntekter for Russland tar av for noe av det økonomiske presset. Det letter på det presset sanksjonene for øvrig har gitt. Det er ikke positivt for Ukraina. Samtidig er Iran, som en viktig medspiller for Russland i krigen mot Ukraina, betydelig svekket. Det trekker i en annen retning. For det tredje er det temaet luftvern, som Iran er helt avhengig av for å beskytte sine egne. Det er noe alle nå vil ha, i regionen og andre steder. Det kan gjøre det vanskeligere for Ukraina.

Dette bildet er sammensatt, men Norge skal være der som den ledende bidragsyteren til Ukraina nå. Vi fikk mange gode innspill til hvordan vi nå kan utvikle et partnerskap med Ukraina, et gjensidig partnerskap. Vi

har også mye å lære fra dem, som selvfølgelig må ta innover seg de lærdommene vi får som følge av krigen rundt Iran.

Guri Melby (V) [10:37:34]: Selv om det ikke er noen i denne sal som feller tårer over et felt prestestyre i Iran, er det ingen tvil, tenker jeg, om at den økte spenningen og krigen i Midtøsten er veldig skadelig også for Norge. Det vi ser, er at vi nå har et mer splittet Europa og et mer splittet NATO i responsen på denne krisen. Spania har nektet amerikanske fly å bruke deres baser, mens Tyskland har tillatt det samme. Storbritannia har blitt en aktiv part i krigføringen, og Tyrkia ligger svært nær disse konfliktområdene. Både NATO og EU framstår ganske ukoordinert i det som nå utspiller seg.

Norge har nå tatt en rolle i å betrakte og beskrive situasjonen. Det kan være krevende å se hva slags type initiativ Norge faktisk kan ta, kanskje også gitt at vårt fredsdiplomati er noe skadeskutt i disse dager. Spørsmålet er likevel: Hva kan vi og andre europeiske land gjøre for å tilby bl.a. den iranske befolkningen som kjemper for demokrati, et bedre alternativ enn Trump? Finnes det noe initiativ Norge kan ta gjennom de kanalene vi har?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:38:41]: Nå er jo initiativet som virkelig taler, våpnenes initiativ, og det ledes fra USA og Israel. Det er det ikke mye Norge kan gjøre noe med. Vi kan oppfordre til at man søker å finne diplomatiske løsninger og kommer over i en samtaleprosess. Det kommer ulike signaler fra USA om at president Trump snakker med folk i Iran, og at de nå er i ferd med å utstyre folk i Iran med utstyr og våpen til å kjempe internt i Iran. Det kan jo trekke denne kampen inn på bakken på en annen måte.

Norge har også mange ulike kontakter inn til Iran. Nordmenn som har iransk bakgrunn, iransk slekt, bringer inn mange inntrykk vi også kan ta med oss som kunnskap. Vi har også kontakter gjennom våre diplomater og andre kanaler, noe som gjør at vi kan danne oss et bilde av det som er, og dele det på best mulig måte med våre partnere i Europa og også med USA, og det gjør vi.

Guri Melby (V) [10:39:36]: På tirsdag holdt utenriksministeren en god redegjørelse knyttet til den geopolitiske situasjonen og ikke minst betraktningene rundt Pax Americana og at USA har abdisert fra rollen som garantist for en liberal verdensorden. Jeg vil gjerne høre statsministerens vurderinger av den norske forsvarsevnen og den norske forsvarspolitikken, i lys av en stadig mer urolig verden og i lys av at det fortsatt er krig i våre nærområder, og at mange av Norges allierte nå retter innsats og fokus til helt andre steder enn våre nærområder. I dette urolige sikkerhetspolitiske bildet har regjeringen samtidig sendt signaler om at man vurderer å senke de norske forsvarsambisjonene, bryte forsvarsforliket og bl.a. redusere antall fregatter det norske Forsvaret skal baseres på i framtiden.

Mener statsministeren det er riktig nå å diskutere reduserte ambisjoner for den norske forsvarsplanen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:40:32]: Jeg mener hele tiden at det er riktig å se på og ta opp de riktige ambisjonene for norsk forsvar. Det vi har erfart siden vi hadde et enstemmig vedtak om denne forsvarsplanen, er at det skjer endringer på fundamentale områder som gjør at vi må sørge for at den innsatsen er riktig, og da må den justeres.

Det ene er at veldig mye av det vi har bestemt oss for å gjøre, blir veldig mye dyrere. Det får en konsekvens, og det må vi snakke om. Det andre er at lærdommer fra bl.a. Ukraina-krigen og andre områder gjør at vi får kunnskaper om hvordan vi innretter et forsvar i den tiden vi lever i, noe som kanskje betyr at vi må tenke gjennom noen sannheter på ny. Det inviterer vi Stortinget til å være med på. Den dialogen har vi hatt, og vi kommer nå om kort tid tilbake igjen med forslag til hvordan denne forsvarsplanen kan tas videre.

Våre allierte ser nå andre retninger. Vel, det er mange grunner til å se mange retninger nå, i det som skjer i verden, men om en uke eller mens vi nå snakker, ser veldig mange allierte – 25 000, faktisk – til Norge, for Cold Response, øvelsen som skjer i Nord-Norge og Nord-Finland. Her kommer det internasjonale ledere, her kommer det internasjonale delegasjoner, som peker på at Norge også er viktig for sikkerheten for dem.

Presidenten [10:41:38]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:41:52]: I går holdt utenriksministeren den årlige utenrikspolitiske redegjørelsen i Stortinget, og et av poengene hans var at den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig har blitt ytterligere tilspisset det siste året.

Det klart mest alvorlige for europeisk og norsk sikkerhet er Russlands stadig mer brutale krig mot Ukraina, der de ikke viser noen interesse for fred. De angriper sivile brutalt. I løpet av denne kalde vinteren har millioner av ukrainere vært uten både strøm og varme.

Nå er vi inne i krigens femte år. Snart vil krigen ha vart like lenge som andre verdenskrig. Til tross for utenriksministerens analyse og statsministerens eget poeng om at det nå er alvor, går det altså altfor sakte med gjennomføringen av langtidsplanen for Forsvaret, som vi vedtok i 2024. Det går altfor sakte med oppskalering av norsk forsvarsindustri, og det går altfor sakte med sikring av nok energi til forsvarsindustrien og til f.eks. ubåtbasen på Ramsund og samfunnskritisk infrastruktur.

Analysene som utenriksministeren og statsministeren har presentert, er jeg helt enig i. Spørsmålet er hvor viljen er til å ta konsekvensen av de analysene regjeringa framfører. Noe av det første og viktigste regjeringen kunne gjøre for å bidra til vår egen og Europas sikkerhet, er å øke tempoet i gjennomføringen av langtidsplanen. Det er å øke tempoet i oppskalering av norsk forsvarsindustri, og det er å øke tempoet i det å sikre nok energi til forsvarsindustrien. Hva skal til for at regjeringa tar konsekvensen av sin egen analyse?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:43:53]: Jeg kan bekrefte – etter besøket i Ukraina uken etter at representanten selv var der – at situasjonen er alvorlig. Samtidig må jeg si at det var imponerende å se hvordan ukrainerne står imot, og at de egentlig hadde større fokus og trygghet i det enn for ett år siden. Det skyldes at de har lyktes i å stoppe veldig mye av den russiske offensiven ved frontlinjen, men de blir desto hardere rammet av bombingen av sivil infrastruktur. Det fikk jeg også se – ved store kraftanlegg som leverer strøm til oppvarming av boliger i Kyiv. Det var 20 pst. av den elforsyningen som var slått ut på ett anlegg. Det er alvorlig, og vi skal gjøre det vi kan for å bidra der.

Da er det flere ting vi må gjøre. Det ene er å fortsette å støtte Ukraina på riktig måte. Jeg tror innretningen av vår hjelp der treffer godt. Jeg mener at vi er i gang med å gjøre de tingene representanten peker på nå. Den første delen av langtidsplanens viktighet er å få det Forsvaret vi i dag har, til å fungere. Det Forsvaret vi overtok i 2021, lå langt etter i å fungere. Vi har nær doblet forsvarsbudsjettet, og vi legger nå vekt på at vi kan få øving – at vi kan få høyere aktivitet for å kunne trene og utruste oss på områdene med ammunisjon, bygninger og det som trengs.

Norsk forsvarsindustri har stor aktivitet. De har også investert og lagt til rette for at de kan ha stor aktivitet. Det er viktig for Norge, men ikke minst viktig for veldig mange av våre allierte.

Når det gjelder energiforsyningen, skal regjeringen om veldig kort tid legge fram et lovforslag som gjør det mulig å prioritere ut fra forsvars- og sikkerhetspolitiske interesser når det gjelder adgangen til å kobles på nett. Jeg tror situasjonen for Nammo egentlig er i ferd med å bli løst i den dialogen de har med sitt kraftselskap i sin region. Når det gjelder ubåtbasen, som i framtiden vil ha store kraftbehov, og andre områder, skal vi være i stand til å kunne gi prioritert tilgang i tråd med et slikt lovforslag som snart vil komme til Stortinget.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:45:56]: Fasiten er at det øves og trenes mindre, og vi har krig i Europa. Det er nå gått over fire år siden Høyre første gang spurte om å garantere strøm til forsvarsindustrien før regjeringa legger fram et forslag.

Utenriksministeren sa i går at han var forsiktig med å si at norsk utenrikspolitikk ligger fast, for «der ute suser verden av gårde.»

Mitt utgangspunkt er at ingen blir mindre klok av kunnskap, så det å avvise kunnskap i utgangspunktet har jeg liten sans for, sa Støre til NTB i 2019, da Fellesforbundet fikk gjennomslag for å utrede EØS-avtalen. Nå sier Støre nei til forslag fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne om å utrede norsk EU-medlemskap. Støre møter seg selv i døra når han ikke ønsker mer kunnskap om hva som er best for Norge, å være med i EU eller ikke.

Hvorfor ønsker ikke statsministeren denne kunnskapen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:46:59]: Jeg har den kunnskapen, egentlig. Det tror jeg er godt ivaretatt. Den utredningen vi fikk fra Eldring-utvalget, ga veldig mye kunnskap om vårt forhold til EØS. Den stilte også opp noen kontraster. Det pågår en debatt om spørsmål om EU-medlemskap i Norge. Det har jeg ikke noe imot. Det jeg har sagt, er at jeg ikke har som plan å sette spørsmålet om norsk EU-medlemskap på dagsordenen som noe vi nå skal gjennomføre med sikte på å søke og ha en folkeavstemming, men kunnskap – for all del!

Jeg mener det viktige vi gjør nå, er å ivareta norske interesser, ta vare på EØS-avtalen og bruke krefter på det som pågår som veldig intense og viktige diskusjoner mellom våre allierte i NATO, med Storbritannia, i EU, de nordlige EU-land, inngå partnerskapsavtaler med Tyskland, Frankrike og Polen, for å ta vare på norsk sikkerhet. Det er det vi prioriterer. Det er det viktig å bruke tid på nå, for her blir norsk utenrikspolitikk til, og vi har en førerrolle.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:48:06]: Noe som virkelig suser av gårde, er nettopp utviklingen i EU. For å bruke statsministerens egne ord: Det er det som nå pågår.

Det stadig tettere samarbeidet og det voldsomt økte tempoet utfordrer vår evne til å ivareta norske interesser. I redegjørelsen sa utenriksministeren at «vi må fordype båndene til EU» av hensyn til norsk økonomi og norsk sikkerhet. Det er til forveksling likt Høyres egen analyse, men der vi konkluderer med at konsekvensene av analysen er at Norge bør bli fullverdig medlem av EU for å ivareta norske interesser, avlyser statsministeren og regjeringa også selve debatten for hele denne stortingsperioden.

Det er fristende å spørre hva som egentlig skal til for at regjeringa slutter å stå stille i EU-debatten og å nekte å få mer kunnskap når både EU og verden – for å bruke utenriksministeren ord – suser av gårde.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:49:06]: Jeg tror et problem med EU i dag er at de ikke suser nok av gårde, for veldig mange viktige vedtak i EU er blokkert av Ungarn, Slovakia og Tsjekkia. Det er store utfordringer for utviklingen videre, særlig når det gjelder krigen i Ukraina. De spørsmålene som angår vår sikkerhet, våre nordområder, krever at vi går i en dialog med EU, og det handler egentlig om landene nord i Europa. Vi har kommet inn i forsvarsprogrammene deres, vi har et sikkerhetspolitisk partnerskap med EU, og vi er tatt godt imot. Vi inngår nå forpliktende partnerskapsavtaler med Storbritannia, Frankrike og Tyskland, og vi skal gjøre det med Polen. Vi har det også med Norden.

Jeg har respekt for at representanten Søreide mener at alt handler om at vi skal bli medlem av EU. Det er Høyres svar, det er Høyres posisjon. Jeg kan forstå det, men vi er altså opptatt av at vi nå skal ivareta det forholdet til EU hvor ting skjer i ganske rask utvikling, bl.a. når det gjelder økonomisk sikkerhet – komme oss på innsiden av disse prosessene og ikke starte en medlemskapsdebatt nå som folket med stor sannsynlighet ikke er for, og som vil være å bruke krefter på noe som ikke er det viktigste her og nå, i den situasjonen vi er i.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:50:12]: En viktig måte å ivareta forholdet til EU på, vil rett og slett være ikke å utsette de siste fem rettsaktene i Ren energi-pakken i de neste fire årene.

Utenriksministeren betonet i sin redegjørelse at vi nå må «gjøre tydelige prioriteringer». Han sa allikevel ikke hva som skulle prioriteres opp, han sa ikke hvordan det eventuelt skulle skje, og ikke minst sa han ingenting om hva som skulle prioriteres ned.

Jeg har nå vært innom to helt avgjørende temaer for Norge. Det er krigen i Ukraina, som definerer hele den sikkerhetspolitiske arkitekturen og trusselbildet mot Norge, og det er vårt forhold til EU, hvordan vi skal ivareta norske interesser.

Mine spørsmål blir da, med dette bakteppet: Har regjeringas utenrikspolitiske ambisjoner endret seg i takt med situasjonen rundt oss? Hvilke ambisjoner er i så fall prioritert ned når vi ser at Norges kjerneinteresser utfordres direkte?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:51:15]: Det grunnleggende svaret, som jeg tror representanten Søreide også ville svart i en slik situasjon, er å ta vare på norske interesser. Det er å forstå hvordan de interessene er utfordret. De er ikke bare definert ved Norges grenser. Norge blir også påvirket av hva som skjer langt utenfor Norges grenser, men betydningen av det som skjer nærmere oss, har Arbeiderpartiet vært opptatt av i 20 år – i arbeidet med å få NATO til å fokusere mer på nærområdeforsvar, få oppdatert de regionale planene, som vi har gjort. Nå har vi nordiske land med i NATO og styrket forsvaret rundt oss.

Det er veldig klart i redegjørelsen fra utenriksministeren hva som er prioriteten. Det er det som kommer ut av situasjonen i Ukraina. Det var det første punktet hans i redegjørelsen. Det er fortsatt det viktigste – med Russland som en definerende trussel for Norge. Da bruker vi mer ressurser og mer kapasitet for å møte den utfordringen.

Forholdet til EU er klart et veldig viktig forhold for oss, å ta vare på EØS-avtalen, komme oss inn i avtaler for å sikre oss på nye områder og sørge for at vi bruker ressursene våre effektivt der. Det er det regjeringen gjør.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:52:29]: Det at Norge ikke er EU-medlem, har tjent Norge svært godt. Hvis man også ser hvordan EU utvikler seg i en stadig mer byråkratisk retning, er det ikke noe å trakte etter.

I den sikkerhetspolitiske situasjonen vi har sett den siste tiden og gjennom helgen, ser vi at det er nasjonalstatene som er mest handlekraftige. Det er Storbritannia, Frankrike og Tyskland som går sammen på tvers av om de er EU-medlem eller ikke EU-medlem – klassiske stormakter i Europa som finner felles interesse.

Er statsministeren enig i at man ser at EU som enhet har utfordringer med å klare å koordinere seg i den typen situasjoner som vi nå ser i Iran, og at f.eks. stormakter som Storbritannia, Frankrike og Tyskland er den reelle kraften?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:53:14]: Jeg tror det er sammensatt. Jeg tror at det å få EU som den ene aktøren som uttaler seg på vegne av 27 land i en slik konflikt, er krevende. Den felles utenrikspolitikken EU har, har noen fordeler ved at EU trekker sammen, men det har også det ved seg at det kan bli utydelig og uklart, for det er vanskelig å samle 27 land. Europas styrke er mangfoldet, men Europas svakhet er også mangfoldet.

Henry Kissinger, den tidligere amerikanske utenriksministeren, stilte spørsmålet en gang: Hva er telefonnummeret til Europa? Poenget er at det er mange telefonnumre, og det blir en utfordring.

Av disse tre landene representanten Vedum nevner, er ett i EU, to utenfor EU. Vi kaller dem E3. De har vært viktige når det gjelder Ukraina og å koordinere denne koalisjonen av villige. Jeg mener det er et positivt uttrykk at de tre landene kan opptre samlet, og at de kan finne enighet sammen. Det skaper også spenninger i forholdet til noen andre, men det er nødvendig. Det er nok uttrykk for det mangfoldet og den fleksibiliteten Europa må ha for å kunne operere i den verdenen vi lever i.

Presidenten [10:54:13]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:54:34]: Det er kamp om verdens naturressurser og råvareressurser. Noe av det vi kan være takknemlige for i Norge, er hvordan politikere før oss har sikret nasjonal kontroll over våre naturressurser, enten det er vannkraft, skog eller olje og gass, som har gitt oss de styrker og de muligheter vi har som fellesskap. Den kampen vi nå ser mellom stormakter, hardner mer og mer til, og vi ser nå i konflikten i Midtøsten hvordan kampen om råvareressurser også brukes der.

I går kunne vi hos NRK lese om nye funn på Fensfeltet, en enormt stor ressurs når det gjelder jordarter, mineraler, og at verdien av Fensfeltet har økt med 80 pst. Da Norge fant olje og gass, gikk jo staten sammen med private for å utvikle en industri, utvikle arbeidsplasser og ha nasjonal kontroll over de store naturressursene av norsk olje og gass som man trodde det var, og som det har vist seg å bli.

Å starte med gruvedrift er krevende. Det er kapitalkrevende, og det er mange som har interesse av det. Senterpartiet har i dag foreslått at vi bør starte arbeidet med å opprette et statlig mineralselskap, og at staten – ikke alene, men sammen med private aktører – tar et hovedansvar for å ha framdrift og for å utvikle den typen enorme naturressurser som vi har på Fensfeltet.

Mitt spørsmål til statsministeren er om statsministeren vil være positiv til et slikt initiativ og til at en starter et arbeid med å opprette et statlig mineralselskap som sammen med private aktører kan utvikle de enorme mineralressursene vi har i Norge.

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:56:28]: La meg begynne med å si meg enig i at dette med råvareressurser og kritiske mineraler nå har blitt et globalt tema, hvor knapphet, kontroll og noen lands ganske ensidige dominans skaper store geopolitiske spenninger. Det vi også ser, er det som ofte kalles militariseringen av energi, militariseringen av mineraler, nemlig å bruke den typen ressurser som pressmiddel i ulike sammenhenger. For eksempel sjeldne jordarter, den typen mineraler, og Kina med stor grad av kontroll, vekker med god grunn bekymring i mange land, ikke minst i Europa. Dette er et spørsmål vi skal følge veldig nøye med på, og vi skal samarbeide med våre partnere for å sikre at vi ikke mister tilgangen der vi har verdikjeder.

Det er altså ikke bare når det gjelder mineraler på havbunnen at Norge har muligheter – dem har vi jo utviklet på en klok måte, som representanten var inne på – men vi har også forekomster på land. Vi har hatt dialog med USA i Biden-tiden om å få til et industrielt partnerskap for noen av disse mineralene som USA er opptatt av, og samarbeide om det. Vi har også hatt det oppe med Trump-administrasjonen som noe vi faktisk har en gjensidig interesse av å utvikle videre. Vi har jo gjort ting med hensyn til minerallov, med muligheten til å lete, kartlegge og undersøke, som får fortgang i det. Det reiser mange spørsmål knyttet til miljø, knyttet til naturkonsekvenser, osv.

Jeg tror jeg skal svare på den måten at vi ikke utelukker det representanten foreslår, nemlig muligheten for at det kan være en statlig interesse i å gå inn i dette. Jeg vil ikke konkludere med det, jeg vil lese Senterpartiets forslag med interesse. Ut fra hvordan vi nå best skal innrette oss slik at vi også har en norsk industri som kan engasjere seg i dette, at det ikke blir noe som tas over av utenlandske selskaper med gruveerfaring, bør vi følge nøye med og finne de beste løsningene for norsk industri, verdiskaping og suverenitet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:58:33]: Jeg takker for svaret og en litt sånn åpen holdning. Jeg kommer tilbake igjen til den konkrete utfordringen etterpå, men jeg skal stille et spørsmål underveis.

Vi ser nå hvordan Kina har posisjonert seg veldig strategisk for å ha kontroll over verdens sjeldne jordarter og mineraler. De er den totalt dominerende aktøren når det gjelder det. Trump har også kjørt en veldig offensiv linje på dette. I fjor på cirka samme tidspunkt inngikk han en mineralavtale med Ukraina for å få tilgang til ukrainske mineralressurser. I diskusjonen rundt Grønland er det mange som lurer på om en av de bakenforliggende årsakene til den store interessen for Grønland, er de enorme mineralressursene som er der. Man har også iverksatt en helt annen offensiv for å bruke de amerikanske mineralressursene på amerikansk jord.

Ser statsministeren at det er viktigere nå, med den spenningen vi har, at vi har framdrift i norske prosjekter for å få fram våre mineralressurser?

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:59:32]: Ja, jeg mener det er viktig å få framdrift. Vi blir møtt med – vi forstår også på en måte hvorfor, og noe kan vi frustreres over – at dette tar tid. Til det å kartlegge ressurser: Fensfeltet, som representanten nevner, har vi begge diskutert før en god del ganger og vært der og sett på det. Det er et omfattende kartleggingsarbeid, med muligheter for å hente ut mineraler som ligger langt under overflaten. Det tar lang tid.

Det er viktig at vi nå har en god lovgivning, gode prosesser, gode konsesjonsprosesser og gode kontrollprosesser på gang i Norge, som sikrer framdrift, men også at vi gjør det på en ansvarlig og forsvarlig måte. Med referanse til noe av det det ble vist til fra USA, synes jeg det noen ganger er blitt litt lettvint framstilt, som at mineraler nærmest er tilgjengelige bare ved å gå inn. Det finnes kritiske mineraler på Grønland, men de er veldig vans-

kelig tilgjengelig, det er enormt dyrt, og det er store avstander.

Dette er et virkelig langt lerret å bleke. Jeg tror at vi her må ha samarbeid mellom land, partnerskap mellom land, og det er noe Norge diskuterer med både Europa og USA.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:00:37]: Som jeg var inne på i mitt første spørsmål, er Fensfeltet blant verdens største forekomster av sjeldne jordarter. Vi vet at Kina har en voldsom kontroll i dag. Arbeiderpartiet hadde en ganske stor diskusjon på sitt landsmøte og også i sitt program om mineralnæringen i Norge. Der konkluderte Arbeiderpartiets landsmøte med at de ønsket enten å ha et statlig mineralfond – sikkert være en oppkjøpsaktør, altså kjøpe seg opp i andre, private aktører – eller å opprette et statlig mineralselskap. Det var konklusjonen på landsmøtet til Arbeiderpartiet.

Ser statsministeren at vi bør ha framdrift i det arbeidet, og at det derfor er klokt at vi nå setter i gang en prosess på Stortinget der vi sørger for at vi har nasjonal kontroll, som vi sørget for at vi hadde for norsk olje og gass, og som vi sikret oss på vannkraftressursene? De valgene som ble tatt for tiår og et hundreår siden, gir oss enorme verdier i dag. Kan det være like viktig at vi sikrer kontrollen på de mineralressursene nå, som det var på olje og gass på 1960-tallet?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:01:38]: Jeg synes dette egentlig er godt sagt. Det som skulle til for å ha kontroll med olje- og gassressursene, krevde en litt annen inngang enn det gjør for mineraler på land. Det reiser noen ulike typer spørsmål. Det grunnleggende er hvordan vi forvalter de ressursene som finnes i Norge, og i hvilken grad det er norsk eiendom. Vi hadde jo en diskusjon her i salen for et år tilbake, hvor spørsmålet var: Er det mulig å komme inn og kunne kartlegge slike ressurser, eller skal man kunne si nei til det om man f.eks. har en privat eiendom man ikke ønsker at skal bli kartlagt?

Det oppstår en rekke spørsmål som må diskuteres. Dette var man opptatt av på Arbeiderpartiets landsmøte sist, og jeg er ganske trygg på at dette blir diskutert neste gang også, under kapittelet om næringspolitikk, energiressurser og mineralressurser. Som sagt ligger det føringer fra vårt forrige landsmøte om noen av de veiene vi må se på. Vi skal også gi stimulanser til muligheter til en privat norsk industri på dette området.

Presidenten [11:02:36]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [11:02:49]: Vi lever i en tid preget av krig, skjerpet stormaktsrivalisering og økende digital sårbarhet. Da må vi stille grunnleggende spørsmål: Har vi egentlig kontroll over vår egen digitale infrastruktur?

Norge har over tid gjort seg stadig mer avhengig av noen få globale tekgiganter, og vi ser at offentlige etater, sykehus og kommuner lagrer data og kjører kritiske systemer på plattformer som er eid av selskaper som Microsoft, Google og Amazon. Det gjelder pasientjournaler i helsetjenestene, skoledata om ungene våre og digitale beredskapsløsninger vi er helt avhengige av hvis krisen rammer. Dette handler ikke bare om effektiv drift eller lavest mulig pris, men om kontroll over kritisk infrastruktur, personvern, nasjonal sikkerhet og politisk handlingsrom i en stadig mer urolig verden.

Vi vet at teknologi er et maktmiddel. Tilgang til plattformer og data kan bli et geopolitisk pressmiddel. Likevel har vi overlatt store deler av vår digitale grunnmur til kommersielle aktører utenfor Europa, som også er underlagt andre lands lovverk og interesser. Akkurat som vi må ta ansvar for kraften vår, for matberedskapen vår og for forsvaret av landet vårt, må vi klare å styrke den digitale suvereniteten. Vi er nødt til å bygge mer nordisk, ha mer nasjonal kapasitet, stille strengere krav til hvor sensitive data lagres, og bruke den offentlige innkjøpsmakten mye mer strategisk. Derfor lurer jeg på hvilke konkrete grep statsministeren vil ta for å gjøre oss mindre avhengig av de globale tekgigantene.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:04:54]: Dette er et stort spørsmål – for å si det forsiktig – og i rivende utvikling. I den teknologiske utviklingen og de revolusjonene vi står overfor, er det en energirevolusjon – vi skal skifte energisystem.

Det pågår også en teknologirevolusjon. Norge har som mål at vi skal være blant de mest og best digitaliserte landene i verden innen 2030. Da må vi ha en robust digital infrastruktur, moderne teknologier og trygge tjenester.

Samtidig er det slik at Norge, som resten av Europa, i stor grad er avhengig av noen store teknologiselskaper fra noen få land. Det er først og fremst fordi de har utviklet tjenester med høy kvalitet, god sikkerhet og brukervennlighet man kan bruke i både offentlig og privat sektor. Jeg vil bare ta ett eksempel: 75 pst. av norske offentlige virksomheter benytter Microsoft som leverandør. Det er ikke bare å si at vi nå tar over det fra norsk side.

Hva gjør vi da for å trygge vår sikkerhet i den verden vi er i? Vi styrker nasjonal kontroll med datasentre og datakraft, som er avgjørende for at vi kan utvikle kunstig intelligens og for trygg lagring av data. Her har vi fått en ny ekomlov og en datasenterforskrift – her ligger vi langt framme. Vi investerer i kunnskap og kompetanse. Vi har tung satsing på kunstig intelligens i samarbeid med pri-

vat industri, og på kvanteteknologi for å forstå verdikjedene og redusere kritiske avhengigheter. Vi tar nå i bruk konkrete verktøy for å støtte utviklingen av norske og samiske språkmodeller, bygget på norske data og norske verdier, som vi så kan bruke.

Målet her er at vi skal kunne få en mer robust, trygg og selvstendig digital grunnmur, men jeg tror ikke vi i Europa kan erstatte den enorme teknologiske utviklingen som skjer i disse store tekselskapene. Det er ingen enkeltaktør som kan gå inn og ta over, men vi må regulere lovgivningen, og det må vi i stor grad gjøre for å sikre personvern og samfunnsvern sammen med våre europeiske partnere gjennom EØS.

Kirsti Bergstø (SV) [11:06:56]: Jeg registrerer at statsministeren slår fast at Norge er avhengig av tekgigantene. Mitt grunnspørsmål er egentlig: Hvordan skal vi bli mindre avhengig av dem, for har vi egentlig tilstrekkelig kontroll over hvem som sitter med nøkkelen til våre digitale data i dag? Det er et spørsmål vi må stille når vi vet at de store helseforetakene våre sender pasientinformasjon, sensitiv informasjon om diagnoser og betalingsløsninger, over til Microsofts skyplattform. Det er millioner av nordmenns helsedata som sendes over.

Vi ser også at det i grunnskolen brukes systemer for lagring og behandling av elevdata uten at man har verktøyene på plass for personkontroll eller vurdering av digitale verktøy, som risiko med det og hvordan kommersielle interesser kan utnytte ungene våre. Da er spørsmålet: Er USA ansett som et trygt land å sende personopplysninger til?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:08:03]: Jeg vil iallfall ikke slå fast nå at USA per definisjon er et utrygt land. Dette med å utvikle en skykapasitet som gjør at vi kan være trygge på hvor vi laster opp kritisk sensitive data, jobber vi med. I budsjettenigheten ble vi enige om å jobbe med nasjonal sikkerhetsplan for digital infrastruktur. Vi har arbeid som pågår rundt det, vi bruker over 400 mill. kr på det. Det å ha lagringskapasitet for det som skjer i det offentlige, med e-poster, den daglige kommunikasjonen osv., og særlig med hensyn til sensitiv kommunikasjon, arbeider regjeringen med.

Det er viktig å ta fram det jeg nevnte om europeisk samarbeid og det å komme innenfor forordningene som finnes i Europa på digitale tjenester og digitale markeder. Det er regelverk som setter grenser for tekgigantenes makt, og vi jobber med å få innført dem i norsk lov så raskt som mulig.

Kirsti Bergstø (SV) [11:09:08]: Jeg håper SVs visjon om en nasjonal sky kommer på plass, og at vi har det i offentlig regi. Vi vet at utenlandsk lovgiving nå truer norsk kontroll, at amerikanske skytjenesteleverandører har en plikt under CLOUD Act til å utlevere opplysninger i noen tilfeller. Det vil også gjelde data som er lagret i Europa eller i Norge. Det peker også statens egen innkjøpsveileder på risikoen ved. Vi ser også at varsellampene har gått etter at den amerikanske presidenten sparket medlemmene i det uavhengige tilsynsorganet, som er den juridiske forutsetningen for at rammeverket for data og personvern mellom EU og USA skal fungere. Spørsmålet er: Har vi egentlig en god nok strategi for å ta innover oss situasjonen sånn den faktisk er?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:10:07]: Det er fristende å bruke et bilde og si at vi heller ikke må sveve av gårde på en sky. Dette handler om realiteter her og nå, og det handler om noe vi bruker som holder hele samfunnet vårt i gang. Norge er kanskje det mest digitaliserte samfunnet i verden – statistikken er litt uklar på det. Hele vårt samfunn og vårt moderne liv avhenger av disse digitale løsningene. Vi kan ikke bare si at vi ikke liker dem som utvikler disse tjenestene, så nå skal vi bytte dem ut. Vi må sikre oss best mulig kontroll.

Det som kalles markedsplanen for skytjenester, er tildelte kontrakter og rammeavtaler for infrastruktur og plattformtjenester over tre år med opsjon for ytterligere ett år på 10 mrd. kr til fire amerikanske leverandører. Det er etter en grundig vurdering av hva som gir fleksibilitet, hvordan vi kan skalere opp, og kostnadseffektivitet for å digitalisere offentlig sektor.

Vi må sørge for at vi er trygge på hvor vi lagrer, og at vi er trygge på hvor det sensitive materialet går, og det har regjeringen stor oppmerksomhet på.

Kirsti Bergstø (SV) [11:11:06]: Jeg forsikrer om at SV ikke svever på noen sky. Vi har fingeren i jorda og ser tekgigantenes makt i hverdagen vår. Vi har også bitt oss merke i at Nasjonal sikkerhetsmyndighet, NSM, sin siste risikorapport har et spesielt syn på nettopp risikoen med at et fåtall utenlandske skytjenester er dominerende. De peker spesifikt på Amazon, Google og Microsoft og introduserer begrepet konsentrasjonsrisiko, nettopp fordi dominans blant noen få aktører gir oss mindre kontroll, det svekker norsk kontroll over kritisk infrastruktur. De peker på at dette er noe som kan brukes og misbrukes i geopolitiske konflikter, og at vi i ytterste konsekvens kan oppleve at våre tjenester og vår informasjon gjøres utilgjengelig. Hva tenker statsministeren om det?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:12:09]: Jeg hører ikke veldig tydelig hva SV foreslår her at man skal gjøre. Man ønsker å være uavhengig, man ønsker å redusere avhengighet. Det kan jeg være enig i, men det er ikke et rett fram svar for det.

La meg nevne et spor jeg tror er interessant nå. Det utvikler seg en dialog mellom Canada og Europa om hvordan vi innenfor kunstig intelligens og innenfor noen av skytjenestene kan utvikle en tilnærming som fokuserer på åpenhet og kontroll. Det er en dialog jeg har tenkt å ta videre med den kanadiske statsministeren, som jeg egentlig har ganske mye kontakt med, også på dette området.

Det er en type bevissthet her, men det er en bevissthet som skal kombinere to hensyn. Det er at den teknologiske utviklingen ligger i selskaper som er amerikanske. Jeg vil ikke uten videre si at det er en trussel for oss. For et land som skal ha kontroll med kritisk infrastruktur, skal vi på vanlig måte sørge for at vi har det også på dette området. Da finnes det ikke en enkel norsk løsning for det, men jeg tror at det å ha gode europeiske prosesser og å samarbeide med likesinnede land som Canada, er en vei å gå.

Presidenten [11:13:09]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Sofie Marhaug (R) [11:13:22]: Norge har nylig hatt EUs nettpakke på høring. Denne pakken inneholder en rekke dramatiske endringer i kraftpolitikken som vil ha store negative konsekvenser for norsk politikk og selvråderett. Blant annet vil EU kreve 25 pst. av de såkalte flaskehalsinntektene. I praksis vil dette innebære høyere nettleie for folk flest – for norske forbrukere. Pakken vil også flytte makt fra Norge til ACER, ikke minst i spørsmål som handler om bygging av utenlandskabler og generell overstyring av norske konsesjonsprosesser. Dette er jo en politikk Rødt har advart mot i årevis.

Det har kommet mange kritiske høringsinnspill til pakken, bl.a. fra aktører som Statnett, Norsk Industri og kommunenes organisasjon KS. Energiministeren har også uttalt at han er kritisk til pakken, og det er veldig bra. Likevel har energiminister Terje Aasland en vente-og-se-holdning og peker på at EU-parlamentet kan gjøre endringer før det fattes endelige vedtak. Han svarer ikke egentlig på spørsmål om det er aktuelt for Norge å reservere seg mot denne pakken.

Jeg tror ikke norske velgere deler Terje Aaslands tålmodighet i denne saken. Jeg mener de trenger en klar og tydelig forsikring om at det er helt uaktuelt å innføre EUs nettpakke i Norge. Derfor er mitt første spørsmål – mitt hovedspørsmål – til statsministeren om han kan forsikre Stortinget og velgerne om at EUs nye nettpakke ikke skal bli en del av norsk lov.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:15:19]: Jeg deler mange av de vurderingene representanten gir av denne nettpakken, og det er et uttrykk for at Europa er i sin omstilling på energi. Jeg snakket om at det er en av de store revolusjonene vi lever igjennom. Vi skal over til det fornybare. Vi har jo en veldig fornybar infrastruktur for vår energi, men vi ser at utfordringen vår like mye er utvikling av nett som utvikling av fornybar kraft. Der er representanten imot begge deler. Vi tror vi må gjøre det bedre også i Norge, men vi har et ganske godt utgangspunkt.

Europas utgangspunkt er mye dårligere, for nettet binder ikke Europa sammen, slik vi i større grad har det i Norden. Kraft låses inne, og det reiser store utfordringer. Forslagene om å gjøre noe med de utfordringene varierer en del. Jeg tror det er riktig at Europa klarer å koble sammen de delene av Europa som kan produsere fornybar kraft fra vind og sol, med deler av dem i Europa som trenger å bruke den kraften. Da kan man få situasjoner med innelåst kraft, noe som reiser spørsmål som er særegne for forhold mellom land i Europa.

Dette forslaget har, så vidt jeg har registrert, også vakt veldig mange kritiske spørsmål blant mange EU-land. Ett av dem er Sverige, som har noe av den samme situasjonen som oss, nemlig at de har områder hvor de får flaskehalser, og de inntektene vil de bruke på egne formål.

Vi skal komme grundig tilbake til Stortinget med vår vurdering av det, men for oss er flaskehalsinntektene viktige ressurser vi kan bruke for utvikling av vårt eget kraftsystem, vårt eget nettsystem, og vi legger vekt på å kunne beholde den muligheten også i framtiden.

Sofie Marhaug (R) [11:16:58]: Det er ikke riktig at Rødt er mot utbygging av alt nett. Det som er spørsmålet her, er om vi skal bruke vår nettleie til å velge å bygge vår nettinfrastruktur, eller om EU skal bruke den som de vil, på å bygge f.eks. utenlandskabler, uten at vi har suverenitet over de beslutningene.

Den gode nyheten er at en av de sentrale forordningene i denne pakken, den såkalte energiinfrastrukturforordningen – eller TEN-E, som det heter på stammespråket i EU – faktisk ikke er innlemmet i norsk lov. Dette kan brukes som argument for at pakken ikke er å anse som EØS-relevant. Det er interessant, ikke minst ut fra et av de ufravikelige kravene til Arbeiderpartiet for å slutte seg til EUs tredje energimarkedspakke, nemlig at bygging av utenlandskabler skal være en suveren beslutning fattet av norske myndigheter.

Spørsmålet mitt er: Vil regjeringen argumentere for at energiinfrastrukturforordningen ikke er EØS-relevant?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:18:01]: Det skal jeg komme tilbake til å kunne svare på, for jeg har ikke sett vurderingen Energidepartementet har gjort på det, men det jeg kan være veldig tydelig på, er at Norge avgjør bygging av utenlandskabler. Regjeringen har gjort det

klart at vi ikke går inn for bygge utenlandskabler i denne perioden. Vi sa nei til NorthConnect-kabelen. Vi har vært tydelige på at det er riktig beslutning for oss nå.

Jeg er enig med representanten i at vår nettleie skal brukes til å utvikle vår nettstruktur. Jeg tror det er viktig å snakke mye om dette, for det kommer til å være store utfordringer og store oppgaver for å bygge ut nettet vårt og tilpasse det. Én ting er å bygge ut nye muligheter – og ikke minst gjelder det i nord, aller lengst i nord, i Finnmark, for å få fram kraft – men det er også mye av vår nettinfrastruktur som trenger å oppdateres og oppgraderes, fordi den er gammel. Den er bedre stilt her enn i veldig mange andre land i Europa, men det trengs arbeid der. De ressursene vi får fra dette, skal vi bruke på norsk struktur.

Sofie Marhaug (R) [11:19:02]: Takk for svaret.

Jeg mener at arbeidet med å argumentere for at dette ikke er EØS-relevant, bør starte her og nå, for det er faktisk vår egen suverenitet over konsesjonsprosessene som står på spill. Det er også bakgrunnen for at energiministeren f.eks. har sagt til E24 at landene skal ha full kontroll på hva som skal bygges av nasjonal infrastruktur. Samtidig har vi som har vært mot EUs energiunion lenge, visst at det overordnede målet til unionen har vært tettere tilknytning fysisk og markedsmessig. Det har vært det uttalte målet hele veien. Sånn sett er det ingen overraskelse at det kommer pakker og forordninger som sørger for at det skal skje.

Et litt overordnet spørsmål her er: Kan Norge fortsette å være en del av EUs energiunion hvis vi faktisk mister kontrollen over en så sentral del av den nasjonale infrastrukturen som forordningen i dag innebærer, og som statsråd Aasland også frykter?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:20:05]: Vi skal ha kontroll over vårt eget nett – der har vi store utbyggingsoppgaver – og vi skal ha kontroll over om det bygges utenlandskabler. Det bestemmer Norge.

Jeg mener det er veldig viktig at Norge er med i dette energisamarbeidet i Europa. Norge er Europas viktigste energileverandør gjennom gassen. Vi er et demokratisk land, hvor de nå har vært avhengig av land som ikke er demokratiske. De skal frigjøre seg fra russisk gass. Akkurat i disse dager har de utfordringen ved at tilgangen på LNG fra Midtøsten-regionen er utsatt på grunn av krigen som raser der. Norge skal være forutsigbart og langsiktig, og da er det viktig at vi er med i det samarbeidet.

Det er ikke overraskende at Europa diskuterer disse spørsmålene for det europeiske grunnmarkedet, altså landene som er på kontinentet, som skal utvikle fornybar kraft fra sol og vind og gjøre nye ting. De har et nett som er veldig lite tilpasset at de skal kunne få fordeler av det. Da må Norge se om dette er relevant for oss. Hvis det ikke er relevant for Norge, er det også noe vi skal argumentere mot og ikke gå inn på. Der har vi gode partnere, som bl.a. Sverige.

Sofie Marhaug (R) [11:21:09]: Jeg håper regjeringen konkluderer med at det ikke er EØS-relevant.

Nettpakken inneholder også en rekke bestemmelser som er negative for naturen. Blant disse er det forslag om å stramme inn tidsbruken for konsesjonsbehandlingen ytterligere. Dette er KS inne på i sitt høringssvar, der de skriver:

> «De foreslåtte tidsfristene tar ikke inn over seg alle de ulike nasjonale og lokale forhold som arealpolitikk og planprosesser.»

En annen negativ konsekvens for naturen er Statkraft inne på i sitt høringssvar. De kritiserer et nytt prinsipp for konsesjonsprosesser, såkalt stilltiende aksept eller godkjenning:

> «Statkraft oppfatter dette som et svært inngripende grep i Norge, hvor forvaltningsrettslige prinsipper for begrunnelse, klagerett og etterprøvbarhet står sterkt.»

Jeg har inntrykk av at statsministeren er glad i norsk natur, derfor lurer jeg på om han kan akseptere disse tidsfristene og prinsippene for konsesjonsbehandling i EUs nettpakke, når disse truer naturforvaltningen så grunnleggende.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:22:15]: Det kan hende at det er prinsipper de legger fram i disse forordningene, som kan være relevante også for oss. Jeg er veldig glad i norsk natur, men jeg er også veldig glad i norske arbeidsplasser og norsk velferd. Jeg er glad i at det er lys i husene rundt om i landet.

Jeg er veldig bevisst på at vi har en stor utfordring hvor vi trenger mer kraft, mer nett og mer enøk. Derfor vil jeg si at jeg mener mange av konsesjonsprosessene tar for lang tid, og at vi må inn og se på om det er mulig å ivareta viktige hensyn knyttet til planprosesser, natur og miljø på en måte som allikevel kan korte ned på tiden.

Her er det et perspektiv, og det er sikkerhetspolitiske vurderinger i deler av landet, hvor jeg mener at ordinære prosesser tar for lang tid i forhold til de behovene vi har. Jeg skal ikke konkludere med hva som skal gjøres for å få den tidsbruken ned, men vi har fått ned tidsbruken på noen områder, og jeg er åpen for å se på om det er mulig å ivareta forsvarlig behandling med å få tidsbruken ytterligere ned.

Presidenten [11:23:09]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Arild Hermstad (MDG) [11:23:24]: Etter stortingsvalget i fjor har regjeringen kopiert Fremskrittspartiets

politikk i sak etter sak. I integreringspolitikken har de gått inn for å kutte sosialhjelp og bostøtte til flyktninger. Arbeids- og inkluderingsministeren vår har vært ute og sagt at hun vil frata gjengkriminelle norsk pass dersom de har dobbelt statsborgerskap. Dette kan være i strid med rettighetene til unge lovbrytere i Norge.

I innvandringspolitikken vil regjeringen bare ta imot 100 kvoteflyktninger i år og fjerne kollektiv beskyttelse for ukrainske menn. I sosialpolitikken har de foreslått å trekke barnetrygden fra familier som mottar sosialhjelp, noe som vil gå hardt ut over lavinntektsfamilier med barn. I naturpolitikken gikk Arbeiderpartiet senest i går sammen med FrP om å gjøre det lettere for milliardærer å bygge i strandsonen ved å gjøre det enklere for kommunene å se bort fra sentrale krav i arealpolitikken.

Jeg synes det er rart at et såkalt sosialdemokratisk parti behandler sårbare grupper og miljøet på denne måten. Mitt spørsmål til statsministeren er derfor: Hvorfor hermer regjeringen etter Fremskrittspartiet på område etter område?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:24:44]: Dette er et bilde jeg overhodet ikke kjenner meg igjen i. Vi gjennomfører den politikken vi mener er riktig for å sikre at vi har en bærekraftig innvandring til Norge. Det er grunn til å stramme inn. Det er grunn til å sette bedre grenser, for vi skal ha kontroll. Vi skal ha kontroll ved grensen. Vi skal sørge for at vi har integrering. Vi skal sørge for at de gangene hvor innvandring kan ha overslag mot kriminalitet, skal vi ta tak i det. Vi skal sørge for at de som kommer til Norge, raskt får føringer for å komme ut i arbeid, lære språk og komme i arbeid. Det er politikk jeg tror vi kan samle ganske bred støtte for i Stortinget. Når vi endrer integreringstilskuddet, samler dette for å være mer i tråd med arbeidslinjen, oppmuntre til arbeid og gjøre veien kortere til arbeid, er det bra for dem som kommer til Norge. De lærer seg språk, de kommer i arbeid. Det er hovedveien mot integrering.

Når det gjelder tiltak mot gjengkriminelle, er jeg villig til å gå langt, for gjengkriminelle truer sikkerheten til lokalmiljøer, til familier og til sårbare mennesker. Det å skulle stille seg på gjengkriminelles side og si at her er det urimelige tiltak mot dem, er jeg helt uenig i. Det er ikke gjengkriminelle vi skal ha omsorg for – det er de menneskene som blir truet av gjengkriminelle. Det er nye fenomener vi møter nå. Andre land møter det også. Vi møter det digitalt, vi møter det over grensene, og vi må møte det konsekvent.

Vi har tatt imot opp mot 90 000 ukrainske flyktninger, og det er grunnen til at vi sier at når det gjelder kvoteflyktninger, må vi se det i sammenheng. Derfor er vi nede på 100, og vi mener at Norge nå tar imot mange. Det var også nødvendig å gjøre det vi gjør med hensyn til kollektiv beskyttelse for ukrainske menn i alderen 18 år og oppover, fordi vi må ha kontroll på den innvandringen. Det tror jeg også er forhold Ukraina forstår. Her er det Arbeiderpartiets politikk vi søker gjennomslag for, og den får vi i samarbeid med partier i Stortinget.

Arild Hermstad (MDG) [11:26:43]: Jeg takker for svaret. Jeg konstaterer at vi nok ikke er helt enige, og at oss-og-dem-retorikken dessverre er på frammarsj også i Norge, og også fra Arbeiderpartiets side.

Det er likevel ikke noe særnorsk fenomen at sosialdemokratiske partier forsøker å kopiere politikken i Europa. Der ser vi at ytre høyre-partier legger føringer på hva sosialdemokratiske partier gjør og sier. Det går sjelden bra. Nylig tapte Labour suppleringsvalget i Gorton and Denton i Storbritannia. Kandidaten til Green Party vant med solid margin ved å ha en helt motsatt agenda av det Reform UK hadde. Labour er i ferd med å kollapse på målingene. De forsøker å kopiere Reform UKs politikk rundt innvandring, straffenivå og ruspolitikk. I Tyskland ser vi at sosialdemokratenes oppslutning har falt med 10 pst. etter at de har lagt seg på en veldig autoritær linje i innvandrings- og integreringspolitikken.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Tror han at strengere straffer, strengere innvandringspolitikk og svekket miljøpolitikk er fornuftig politikk både for samfunnet som helhet og for regjeringens oppslutning?

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:27:51]: Jeg er opptatt av hverdagen til folk – trygghet til folk, trygghet for jobb, trygghet for velferd, trygghet for at man kan gå i nærmiljøet sitt uten å bli utsatt for kriminalitet. Jeg er opptatt av norsk hverdag. Representantens partnere i Manchester er for å melde Storbritannia ut av NATO. Jeg er imot det – det er en politikk ikke jeg støtter. La oss gå fra land til land, vi kan godt diskutere det – la oss snakke om Norge. Hvordan bidrar vi til trygge lokalmiljø i Norge? Hvordan har vi en politikk som tar tak i trygghet til folk når det gjelder velferd, arbeid, kamp mot kriminelle, kamp mot den delen av innvandringen som skaper utfordringer og problemer, og er ærlige om det? Det er det som motiverer oss. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet har Norge som sitt nedslagsfelt. Vi fikk mandat etter valget til å styre, bl.a. i samarbeid med representanten på viktige områder. Vi har lagt fram vår plan for Norge. Det er det vi styrer etter, og ikke det som måtte være forhold i Tyskland, Frankrike, Storbritannia og andre steder.

Presidenten [11:28:58]: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:28:59]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:29:01]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 3 og 6, fra henholdsvis representantene Erlend Svardal Bøe og Julia Brännström Nordtug til helse- og omsorgsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Erling Sande til kommunal- og distriktsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 14, fra representanten Hanne Beate Stenvaag til kommunal- og distriktsministeren, er overført til klima- og miljøministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 16 og 18, fra henholdsvis representantene Erlend Wiborg og Kristian August Eilertsen til justis- og beredskapsministeren, vil bli besvart av digitaliserings- og forvaltningsministeren på vegne av justis- og beredskapsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 17, fra representanten Liv Gustavsen til justis- og beredskapsministeren, er overført til barne- og familieministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 1

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [11:29:24]: «Regjeringen har fremholdt at Ventetidsløftet har virket, men da telles kun ventetiden til første møte med sykehuset, deretter kommer man på en ny intern venteliste. Tall fra Helse Bergen viser at ventetiden på den tidligere hemmelige ventelisten i snitt er på 239 dager, 2 000 pasienter har ventet i over et år, og den som har ventet lengst har ventet i over fire år.

Vil statsråden beklage overfor pasienter som har ventet urimelig lenge, og hva vil statsråden gjøre for at pasienter får raskere behandling?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:30:08]: I Ventetidsløftet har målet vært å redusere ventetidene til påbegynt helsehjelp markant. Det har vi lykkes med over all forventning takket være fremragende innsats fra dyktige helsearbeidere og gode ledere i sykehusene våre. Det har hele tiden vært kommunisert fra regjeringens side og ikke minst fra partnerskapet Ventetidsløftet – der både Legeforeningen, Sykepleierforbundet, Psykologforeningen, Delta, Fagforbundet og arbeidsgiverne i offentlig, ideell og privat sektor er med – at dette ikke skal gå ut over ventetidene for pasienter som er i sitt videre forløp. De siste tilgjengelige offisielle tallene vi har fra Folkehelseinstituttet, viser at ventetidene til videre utredning og behandling også har gått ned, men ikke like mye som ventetiden til påbegynt helsehjelp.

Jeg mener, som jeg også sa i helsetalen i januar, at det er for mange som venter for lenge på videre utredning og behandling, herunder også operasjoner. Derfor varslet jeg i den nevnte helsetalen og i oppdragsdokumentet for sykehusene i år at vi kommer til å fastsette et nytt konkret mål for ventetid til videre utredning og behandling før sommeren. Jeg har også gitt konkrete oppdrag som skal bidra til å redusere ventetidene til påbegynt helsehjelp og videre i pasientforløpene.

Når det gjelder situasjonen i Helse Bergen, viser jeg til svar på spørsmål nr. 1563 fra Ida Lindtveit Røse for utfyllende informasjon. I svaret framgår det at Helse Bergen fra 1. september 2025 innførte endringer i registreringsrutiner og en ny rapport som enkelt gir oversikt over hvor mange pasienter som venter på hvilken operasjon, og hvor lenge de har ventet. Dette gjør det enklere å sette inn nødvendige tiltak for å redusere ventetidene. Helse Bergen jobber nå med en plan for å redusere sine ventetider til operasjon i tråd med de føringene jeg allerede har gitt i oppdragsdokumentet til alle de regionale helseforetakene.

Helse Bergen opplyser også at de ikke har noen indikasjon på at praksisen knyttet til registrering av ventetider ikke er i tråd med lover og regelverk som gjelder for spesialisthelsetjenesten. Det medfører derfor ikke riktighet at foretaket reduserer ventetidene og forhindrer fristbrudd ved å flytte pasienter fra offentlige lister med rettigheter til en såkalt intern uoversiktlig venteliste. Endringene fra september vil snarere gi oss bedre oversikt og bedre grunnlag for også å kunne redusere ventetidene videre i pasientforløpene.

Jeg jobber hver eneste dag for at våre pasienter skal komme raskere til hjelp i vår felles helsetjeneste, og det arbeidet fortsetter med uforminsket styrke.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [11:32:39]: Jeg hører stadig vekk statsråden snakke om at Ventetidsløftet har virket. Spesielt i valgkampen var det en sentral sak for helseministeren. Jeg lurer litt på om helseministeren tar inn over seg hva slags bilde pasientene faktisk sitter igjen med, når den øverste lederen for norsk helsevesen er ute og sier at nå går dette stadig mye bedre, nå har vi en plan, nå går dette som det skal.

Opplever man ikke da at man får tilbakemeldinger som de undertegnede får, om at man føler at tilliten til det som blir sagt om hva som er utviklingen i ventetider i Norge, reduseres når det virker som statsråden ikke helt tar inn over seg hvor lenge disse pasientene står og venter? Jeg vil igjen utfordre statsråden: Vil han beklage

overfor disse pasientene som har ventet så urimelig lenge?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:33:44]: Jeg kan jo ikke beklage for pasientene at ventetidene går ned. Jeg synes de påstandene representanten her insinuerer, er grove. Det er altså Folkehelseinstituttet som har ansvar for offisiell statistikk om ventetider. Hvis representanten mener at jeg skal beklage til norske pasienter at ventetidene har gått ned, mener da også representanten at Folkehelseinstituttet må beklage til norske pasienter at ventetidene har gått ned? Ellers må jo representanten da mene at den måten å regne ventetider på – som for øvrig er nøyaktig den samme måten å måle ventetider på som Folkehelseinstituttet brukte da Fremskrittspartiet satt i regjering i Norge og hadde ansvaret og til og med hadde statsråder i Helsedepartementet – er feil. Da må Fremskrittspartiet gjerne komme med andre forslag til måter å måle ventetidene på.

Jeg sa i 2024 at ventetidene for påbegynt helsehjelp skal markant ned. Det leverte vi. De gikk ned med to uker, det var 40 000 færre i helsekø. Jeg sa også gjennom hele valgkampen at det er for mange som fortsatt venter for lenge, og derfor jobber vi også med å ta ned ventetidene for dem som skal ha operasjon.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [11:34:45]: Når så mange pasienter står og venter så lenge på å få nødvendig behandling, er det ikke en partipolitisk duell om hvem som førte hvilke lister bakover i tid, disse pasientene trenger. De trenger at noen faktisk stiller seg opp, sier at dette ikke er godt nok, tar ansvar og gjør endringer.

Jeg vil heller komme over på noe statsråden også har sagt man skal gjøre mer av. Man skal kjøpe mer privat kapasitet, for den er ledig og tilgjengelig, men kun for dem som har anledning til å betale for den. Man har nå så vidt begynt å kjøpe lite grann privat kapasitet. I f.eks. i Bergen, som dette handler om nå, er bare 4,5 pst. av behandlingene hos Aleris kjøp fra Helse Vest.

Vil statsråden ta kraftfulle grep for å bruke helt ledig tilgjengelig kapasitet, sånn at den kan ta ned reell ventetid – ikke bare i et skippertak, men også som systematikk?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:35:52]: Representanten sa noe i nærheten av: Hva gjør en med å ta ned ventetidene? Da må jeg få spørre hvor representanten har vært det siste halvåret. Det er jo ingenting vi snakker mer om enn hvordan vi tar ned ventetidene. Hvor mange sykehus har representanten egentlig besøkt, for slik å kunne snakke med dyktige leger, dyktige sykepleiere, dyktige helsefagarbeidere og dyktige ledere, som forteller med stolthet hvordan de nå jobber på helt nye måter for å ta ned ventetidene? Jeg vil anbefale representanten å ta seg en tur rundt i Helse-Norge og se den jobben våre ansatte faktisk legger ned, når det gjelder bedre logistikk, bedre behandlingskapasitet, utvidede åpningstider, mer ansvars- og oppgavedeling, mer bruk av digitalisering og kunstig intelligens, mer bruk av private.

Representanten sier vi har begynt å kjøpe litt privat kapasitet – 18,3 mrd. kr kjøpte vi privat kapasitet for i fjor. Alt dette er bare å slå inn åpne dører. Hvis Fremskrittspartiet har noen nye ideer å bringe til torgs om hvordan vi kan få ned ventetidene, imøteser jeg det med stor glede.

Spørsmål 2

Bjørn Larsen (FrP) [11:37:01]: «I NRK-debatten 12. februar slo statsråden fast at ambulansestasjonen i Mosjøen 'bygges'. Det er ikke riktig. Byggesaken er ikke ferdig behandlet, prosjektet har vært avslått, og midlertidige lokaler er under kraftig kritikk fra både kommunen og Arbeidstilsynet. At enkelte kan være litt lemfeldige med sannheten, er ikke noe nytt. Det har vi erfart denne høsten.

Hvorfor gir statsråden befolkningen inntrykk av at stasjonen bygges, når man i realiteten ikke har satt spaden i jorda og saken fortsatt er uavklart?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:37:35]: Da beslutningen ble tatt om å avvikle akutt- og døgnplassene ved sykehuset i Mosjøen, la jeg i foretaksmøtet tydelig til grunn at de prehospitale tjenestene for innbyggerne i Vefsn, Grane og Hattfjelldal skulle styrkes. Jeg var også klar på at det skulle etableres døgnbasert slagalarm i Mosjøen før akuttfunksjonene ble flyttet. I tillegg forutsatte jeg at Helse nord skulle fortsette utrullingen av Trygg akuttmedisin.

I tråd med disse føringene er det nå etablert en døgnåpen slagalarm i Mosjøen, og ambulansetjenesten er styrket fra to til fire biler – en døgnambulanse og en ny dagambulanse. Totalt er det besatt tolv nye stillinger. Denne betydelige veksten i ambulansekapasitet – altså en dobling, fra to til fire biler – innebærer at det også vil være behov for en ny garasje for disse ambulansene. Det har Helgelandssykehuset planlagt for. Det er satt av penger til det, og det er jobbet for å etablere det.

Så har det blitt forsinkelser, og det er fordi kommunen avslo byggesøknaden i første fase. Statsforvalteren opphevet avslaget, og ny søknad er nå sendt til kommunen. Etter økningen i ambulanser er det ikke plass til alle de ansatte på den eksisterende stasjonen. Derfor fungerer nå en bolig utenfor sykehuset midlertidig som base for en av døgnbilene. Jeg er blitt informert om at Vefsn kommune skal behandle saken 13. mars. Jeg håper be-

handlingen blir positiv, slik at arbeidet med den planlagte nye garasjen og ambulansestasjonen kan igangsettes så raskt som mulig.

Siden vi snakker om å være sannferdige, vil jeg også utfordre representanten litt. Fremskrittspartiet satt i regjering og hadde statsråden i Helse- og omsorgsdepartementet på det tidspunktet – 18. desember 2019 – da styret i Helse nord vedtok at det ikke skulle være sykehus i Mosjøen. Det var da det ble vedtatt at vi skulle ha en ettsykehusmodell med lokasjoner i Sandnessjøen og Mo i Rana. I foretaksmøtet som ble holdt etterpå, var det noe om at det skulle være distriktsmedisinsk senter, DMS, i Brønnøysund, og det ble antydet at det kanskje kunne komme noe poliklinisk aktivitet i samarbeid med Vefsn kommune.

Det er ikke dette Fremskrittspartiets representanter nå reiser rundt på Helgeland og forteller. Jeg synes representanten kan være ærlig om at denne beslutningen opprinnelig ble tatt av Helse nord da Fremskrittspartiet satt med en av hendene på rattet. Det er jeg som har gått inn i foretaksmøtet og sikret at det igjen er et omfattende tilbud i Mosjøen i Vefsn – gjennom foretaksmøtene jeg har hatt i Helse nord så lenge jeg har hatt ansvaret som helse- og omsorgsminister. Vi har nå listet opp en lang rekke tilbud og tjenester som skal være i Mosjøen, som ikke lå der under styremøtet i Helse nord som ble avholdt 18. desember 2019, da representantens parti satt i regjering.

Bjørn Larsen (FrP) [11:40:36]: Nå er ministeren meget uklar om faktaene i saken. Fremskrittspartiet gjorde sitt vedtak i desember 2019 om at man støttet ett sykehus på Helgeland, og gikk ut av regjering 20. januar. Den 31. januar var det forgjengeren til ministeren som tok avgjørelsen om tosykehusmodellen. Det var ikke mens vi var i regjering. Man må være litt nøyaktig på fakta.

Når man er inne på fakta: I 2023 uttalte statsrådens statssekretær at dersom det ble endringer i Mosjøen som ikke ga økonomiske besparelser, skulle de heller ikke gjennomføres. I skriftlig spørsmål nr. 1562 fra meg svarer statsråden at økonomi ikke var hovedbegrunnelsen, men å omstille og utvikle tilbudet for framtiden. Hvordan henger det sammen – særlig når tilbudet i Mosjøen nettopp var det mest robuste fagmiljøet med minst rekrutteringsproblemer, og som bidro minst til underskudd?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:41:33]: Vi skal ha gode spesialisthelsetjenester på hele Helgeland, også i Mosjøen i Vefsn. Jeg har vært på besøk der flere ganger, og jeg har sett hvor gode tjenester som tilbys. Det er derfor jeg i foretaksmøtet har vært så opptatt av å slå fast hvilke omfattende tjenester og funksjoner vi skal ha.

Med en befolkning på 75 000 på Helgeland kan vi ikke ha tre akuttsykehus. Det er ikke bærekraftig for framtiden. Derfor har Helgelandssykehuset og Helse nord foreslått justeringer, og vi har i foretaksmøtet fastslått hvordan strukturen skal være.

Jeg gir meg ikke helt på det vi snakket om i sted. Helse nord hadde altså et styremøte 18. desember 2019. Da var Fremskrittspartiet i regjering. Det er helt utenkelig at Helse nord ikke har hatt dialog med Helse- og omsorgsdepartementet – som på det tidspunktet hadde to statsråder, en fra Høyre og en fra Fremskrittspartiet – om denne store beslutningen før den ble fattet. Det synes jeg faktisk Fremskrittspartiet skal ta ansvar for – at denne beslutningen ble tatt i styret da de satt i regjering, uten at det i foretaksmøtet ble slått fast hvilke funksjoner som skulle være igjen i Mosjøen.

Bjørn Larsen (FrP) [11:42:41]: Vi kan gjerne krangle om det, men pressemeldingen fra Fremskrittspartiet om vårt ståsted rundt antallet sykehus på Helgeland ble sendt ut før styremøtet den 18. desember, og så gikk vi ut av regjering rett før vedtaket ble gjort av helseministeren da.

Man var inne på ambulanser på Helgeland. De to ambulansene man har fått tilført til Helgelandssykehuset i Mosjøen, var bestilt før vedtaket til ministeren. Endringene på Helgeland skulle kompenseres ved å styrke prehospital beredskap. Man pekte på at avstandene hadde blitt lengre, og at risikoen hadde blitt større. Samtidig viser dokumentasjon fra tjenesten på ambulansen at de på Helgeland nå kjører nesten tre ganger så mange kilometer som før 1. oktober 2025, og både taxibruk og brudd på arbeidsmiljøloven har økt kraftig.

Hvor mange alvorlige hendelser eller dødsfall må skje før statsråden vurderer sterkere kompenserende tiltak, som f.eks. ambulansehelikopter, eller ytterligere beredskap for befolkningen på Indre Helgeland?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:43:42]: Helgelandssykehusets vurdering er at denne situasjonen er fullt ut forsvarlig. De har fulgt foretaksmøtets føringer. Ambulansekapasiteten har gått fra to til fire biler. Det er ansatt tolv nye personer. Det er satset på Trygg akuttmedisin. Helgelandssykehuset har fulgt opp og gjort det foretaksmøtet fastslo. Det er et faktum.

Jeg forstår at det er mange som kunne ønske seg en annen modell. Representanten vet godt at det har vært kranglet om strukturen på Helgelandssykehuset i 40 år. På et eller annet tidspunkt må vi skjære gjennom for befolkningen vår, for innbyggerne våre, for pasientene, for pårørende og for dem som jobber i sykehusene. Vår vurdering var da at det beste ville være en ettsykehusmodell med to hovedlokasjoner, Sandnessjøen og Mo i Rana, et

godt DMS i Brønnøysund og omfattende spesialisthelsetjenester i Mosjøen i Vefsn. Det er det jeg jobber for.

Spørsmål 3

Fra representanten Erlend Svardal Bøe til helse- og omsorgsministeren:

«Regjeringen har flere ganger skrytt av at ventetiden for pasientene går ned, men mange opplever fortsatt lang ventetid for å få helsehjelp, og andelen avviste pasienter har økt kraftig. Pasient- og brukerombudet etterlyser større åpenhet om det de kaller for 'ekte ventetid i helsetjenesten'. Flere saker viser at pasienter settes på interne ventelister og regjeringen snakker i stor grad om ventetid for når pasienten første gang har kontakt med sykehuset, og ikke for når en faktisk får helsehjelp.

Er Ventetidsløftet blitt en ventetidsbløff?»

Presidenten [11:44:45]: Spørsmålet er trukket.

Spørsmål 4

Seher Aydar (R) [11:44:59]: «Juli er en av månedene flest barn blir født i. Likevel velger flere sykehus å stenge fødeavdelinger og fødestuer på sommeren. For mange gravide betyr det lengre vei til fødested, mye usikkerhet og uforutsigbarhet. I fjor var fem fødesteder sommerstengt. Det er godt kjent at ansatte trenger ferie, og at kvinner føder, også på sommeren. Men likevel gjøres det lite for å sikre helsetilbudet gjennom hele året.

Skyldes mangelen på krafttak i fødetilbud før neste sommer en nedprioritering av kvinners helsetilbud?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:45:39]: Takk for et godt og viktig spørsmål. Norge er et av verdens tryggeste land å føde i, og kvinners helsetilbud er høyt prioritert av regjeringen.

Jeg er ikke enig i at det gjøres for lite for å sikre et godt fødetilbud om sommeren. Helseforetakene starter tidlig med å planlegge sommerdriften ved fødeavdelingene. Som representanten sa, har de som jobber der, rett på ferie og trenger ferie. De gjør en strålende jobb gjennom hele året. Det er selvfølgelig også viktig for å sikre at de kvinnene som føder om sommeren, får et tilbud med god kvalitet.

Vi fikk nettopp resultatene fra den siste brukerundersøkelsen – der partiet Rødt var veldig opptatt av at vi måtte spørre de damene som føder om sommeren. Det er jeg veldig glad for at representanten har vært så opptatt av at vi fikk på plass, for der kom det fram en del interessant. De som føder om sommeren, er like fornøyd med fødselshjelpen de får, som de som føder i andre måneder. Det er positivt, men det kom også fram forbedringspotensial. Blant annet ser vi at for dem som føder om sommeren, er det behov for enda bedre informasjon i barseltiden etterpå, så der har vi en jobb å gjøre.

Vi har nasjonale kvalitetskrav som skal sikre et forutsigbasert fødetilbud, også om sommeren. Det er stor aktivitet ved fødeinstitusjonene samtidig som den nevnte sommerferien skal avvikles. Det stiller selvfølgelig særskilte krav til bemanningsplanlegging og prioritering. Enkelte steder er det derfor nødvendig å stenge en fødeinstitusjon i korte perioder om sommeren, for at helsepersonell skal kunne avvikle lovpålagt ferie på en forsvarlig måte. Det er heldigvis noen ytterst få fødeavdelinger dette gjelder. Flere års erfaring med nøye planlagt sommerstengning av enkelte av disse fødeinstitusjonene gjør at helseforetakene har gode rutiner for det.

Representanten Aydar etterlyser et krafttak for fødselsomsorgen. Vi jobber med en stor og viktig helsereform for å få tjenestene til å henge mer sammen. Der er et av prosjektene vi tester ut, en mer sammenhengende svangerskaps-, føde- og barselomsorg. Det vet jeg representanten er opptatt av. Vi har også lagt fram en tipunktsplan for å forbedre svangerskaps-, - føde- og barseltilbudet. Vi er i gang med alle de punktene, og vi jobber hardt med å innfri disse forventningene.

Vi vet at tilgangen på fagfolk er en av de største utfordringene framover. Det betyr at vi må utdanne flere spesialsykepleiere, inkludert jordmødre og helsesykepleiere, og vi må beholde flere jordmødre i tjenesten. Vi vet hva som virker: bedre ansvars- og oppgavedeling, redusert arbeidsbelastning, mer fleksible arbeidstidsordninger med bruk av ønsketurnuser, andre måter å jobbe på som gjør at belastningen, som for mange er høy i dag, kan gå litt ned, og selvfølgelig at man har en god arbeidsgiver som ser en.

Det er helseregionene som har ansvaret for et forsvarlig fødetilbud. Sommerstenging er en langvarig praksis helseforetakene har gode rutiner for. Det at vi også har en god følgetjeneste, bidrar til trygghet for gravide og fødende som får lengre reisevei til fødested på grunn av sommerstenging. Det er en kvalitet vi må ta vare på og videreutvikle.

Seher Aydar (R) [11:48:44]: Jeg synes det er viktig å påpeke det statsråden var inne på, nemlig at de som er fornøyd, er det fordi vi har utrolig mange dyktige folk som strekker seg ganske langt. Det er også riktig, som statsråden sa, at arbeidsbelastningen må gå ned for at vi skal kunne beholde flere.

Dette er en forventet utfordring hvert eneste år, men skiftende regjeringer bare ser på at det samme problemet gjentar seg fra år til år. Dette er egentlig ingen overraskelse. Vi har fødeavdelinger som er så tynt bemannet at

de ikke er i stand til å drifte ved ferie, og det bør egentlig være alarmerende nok i seg selv.

Denne sommeren bør egentlig være den siste sommeren med sommerstengte avdelinger. Jeg skal sitere en ganske klok kvinne, tidligere helsepolitiker for Arbeiderpartiet året før Arbeiderpartiet kom i regjering. Hun sa:

> «Sommeren er høysesong for fødsler (...). Likevel holder en del av fødeavdelingene stengt, noe som medfører lengre reisevei for de fødende. Fødetilbudet må innrettes slik at det er like trygt å føde gjennom hele året.»

Er helseministeren enig med Arbeiderpartiet?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:49:51]: Ja, jeg synes det er mye klokt i det. Vi må huske på at det er ingen sykehus eller helseforetak som har lyst til å sommerstenge et fødetilbud, men det er i enkelte avgrensede tilfeller sånn at det er den eneste muligheten for å kunne ha et forsvarlig fødetilbud, med tanke på den personellsituasjonen vi faktisk opplever.

Jeg er veldig glad for at vi har økt utdanningskapasiteten for bl.a. jordmødre. Det er veldig positivt. Jeg tror vi bør diskutere om den kapasiteten bør ytterligere opp. Vi jobber med en helsepersonellplan som skal være en forpliktende plan for hvordan vi skal sikre nok helsepersonell, herunder jordmødre, fram mot 2040. Jeg vet at også partiet Rødt har hatt gode og viktige forslag der. Jeg håper at alle partiene på Stortinget vil være med og diskutere hva som kan være en forpliktende plan framover, fordi vi for å unngå denne situasjonen – for å svare konkret på representantens spørsmål – må satse på å rekruttere flere og beholde det personellet vi har.

Seher Aydar (R) [11:50:53]: Takk til statsråden for et ganske konkret svar. Jeg er enig i det. Jordmormangelen på sykehusene er ikke drevet av naturlover, den er drevet fram etter år etter år med økonomisk motiverte effektiviseringstiltak, innsparinger og stor arbeidsbelastning. Vi har et finansieringssystem som gjør det ganske lite lønnsomt å prioritere føde og barsel, sammenlignet med andre oppgaver sykehuset har. Det blir nedprioritert.

Det haster å styrke bemanningen og å skape arbeidsvilkår som gjør det mulig å beholde flere. Problemet nå er at det fra Elverum til Alta er en usikkerhet for kvinner om hvor de skal føde, hvis de skal føde i sommer. I Nordland har de pleid bl.a. å ha vekslende sommerstengt i Harstad og Narvik. Dette handler om at kvinner som skal føde, opplever at deres helsehjelp ikke ivaretas gjennom hele året.

Er det sånn at andre deler av samfunnet kan ta pause – brannvesen, akutten osv. – eller er det bare for kvinner dette gjelder?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:51:55]: Det gjør det jo ikke, men vi må huske på å legge til at når en fødeenhet sommerstenger, er det ikke sånn at kvinner føder i det fri. De blir sendt til et annet sykehus, en annen fødeavdeling eller en annen fødestue. Det er ingen som blir overlatt til seg selv. Det var også grunnen til at jeg sa det er viktig at vi har en god følgetjeneste.

De aller fleste fødeavdelingene holder åpent, og der får en ferieplanene og vaktplanene til å gå bra opp. Så er det enkelte steder der en ser at det er vanskelig å få til. Da kan det være en kombinasjon av at det kanskje er få planlagte fødsler der, og at det er en sårbar personellsituasjon, med ikke så mange ansatte. Når flere av dem skal ha ferie samtidig, blir det rett og slett for vanskelig å få kabalen til å gå opp.

Det skal være like trygt å føde om sommeren, og jeg forventer at en så tidlig som mulig går ut med god informasjon, sånn at de som vet at de skal føde i sommer, så tidlig som mulig kan begynne å forberede seg på hvor de skal gjennomføre fødselen.

Spørsmål 5

Margret Hagerup (H) [11:53:12]: «Tomme hyller, avbrutt behandling, plager som kommer tilbake over natten – slik er hverdagen for mange kvinner i overgangsalderen. Kvinner over hele landet frykter nå at de ikke får tak i østrogenpreparater de er avhengige av for helse og livskvalitet. Dette er ikke en ny situasjon – mangelen har vart over tid. Statsråden har tidligere uttalt at han tar kvinnehelse på alvor. Likevel risikerer kvinner fortsatt å stå uten nødvendige medisiner.

Når kan kvinner forvente at statsråden faktisk gjør noe for å løse situasjonen?»

Jan Christian Vestre (A) [11:53:49]: Takk for et viktig spørsmål fra representanten Hagerup. Tilgangen på hormonplaster og enkelte andre hormonpreparater har over tid vært ustabil. Det skyldes i hovedsak kapasitetsutfordringer i produksjon og forsyningskjeder i kombinasjon med økt etterspørsel. Det er viktig å huske på at dette ikke er et særnorsk fenomen eller en særnorsk problemstilling. Dette er en situasjon som berører mange land utover Norge.

Legemiddelmangel gjelder dessverre også flere legemidler til behandling av ulike tilstander og sykdommer, det gjelder ikke bare østrogenpreparater. Direktoratet for medisinske produkter publiserer en oppdatert oversikt over legemiddelmangler, samt råd og tiltak. I mange tilfeller kan mangelsituasjoner avhjelpes gjennom bruk av utenlandske pakninger eller andre tilgjengelige alternativer. Bytte av behandling kan også være en mulighet,

selv om det kan være mer krevende for kroppen, særlig når det er snakk om hormoner.

Direktoratet arbeider aktivt for å forebygge, redusere og håndtere mangelsituasjoner i godt samarbeid med leverandørene, grossistene og apotekene. En kortsiktig løsning for enkelte hormonpreparater, som representanten her spør om, har vært å gi tillatelse til salg av utenlandske pakninger. Samtidig kan norske myndigheter alene i begrenset grad påvirke de strukturelle forholdene i verden som skaper risiko for legemiddelmangel. Tett samarbeid både i Norden og med EU er derfor helt avgjørende for å håndtere sårbarheter knyttet til globale avhengigheter og verdikjedene våre.

Heldigvis varsler direktoratet at situasjonen for hormonplaster er i bedring, og at forsyningen ventes å bli mer stabil utover våren, bl.a. ved at ytterligere et produkt kommer inn på det norske markedet. Det er bra, for dette er preparater mange kvinner har satt sin lit til at bidrar til at de får en bedre hverdag. Jeg vil samtidig understreke at forsyningen også påvirkes av leverandørenes kommersielle prioriteringer. Norge er et forholdsvis lite marked, og vi kan derfor bli nedprioritert i mangelsituasjoner.

Jeg vil legge til noe som er på siden av spørsmålet. Jeg vet at representanten har et ekteføIt engasjement for kvinnehelse, og det har også jeg. Jeg er veldig glad for og stolt over å få legge fram Norges første kvinnehelsestrategi. Den har mange tiltak, og et av områdene i strategien er at vi vil bedre tilgangen til hormonbehandling og annen hjelp for damer i overgangsalderen – det angår halve befolkningen. Vi vet at det går an å gi bedre hjelp enn i dag, og det kan virke veldig positivt på livskvalitet, arbeidsdeltakelse og redusert sykefravær. Det er veldig bra.

Jeg er også veldig glad for at vi nå har fått en utredning fra direktoratet om hvordan vi kan gjøre tilgangen til denne behandlingen billigere, bl.a. ved å se på blåreseptordningen. Det er noe jeg håper vi kan samarbeide om i Stortinget også framover, og sammen se på hvordan vi kan løfte denne viktige saken på vegne av norske kvinner.

Margret Hagerup (H) [11:56:53]: Jeg er glad for at helseministeren tar kvinnehelse på alvor. Høyre har i Stortinget en rekke invitasjoner til ulike forslag som vil kunne bidra til det, og som jeg håper Arbeiderpartiet blir med på.

Det er veldig lite i svaret jeg får fra ministeren nå, som jeg ikke har lest i avisene de siste ukene, enten det er Dagbladet, VG eller Aftenposten, om situasjonen som er for kvinner nå. Det er en sannhet at mange kvinner nå reiser rundt i landet for å få tak i hormoner. Det er verken bra for produktiviteten, for mange av disse kvinnene skulle ha vært på jobb, eller bra for miljøet. Et forslag jeg har tatt til orde for, er at når kvinner kommer til et apotek og ikke får preparatet de skal ha, kan de få tilbud om et annet legemiddel – istedenfor at kvinnen skal sendes tilbake til legen for så å oppsøke et apotek på ny.

Spørsmålet er: Vil statsråden sørge for at vi får en sånn løsning, og når kan den eventuelt komme på plass?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:57:49]: Takk for oppfølgingsspørsmålet. Jeg er villig til å diskutere alle tiltak som kan bidra å bedre tilgangen. Det kan godt være at det ikke var noe i dette svaret som var nytt for representanten, for representanten har satt seg godt inn i dette allerede, og det er positivt.

Vi kan ikke trylle fram medikamenter det ikke er tilgang på. De produseres ikke i Norge, vi kjøper dem fra utlandet, på lik linje med andre land og det som gjelder for de fleste andre legemidler. Når det stopper opp i forsyningslinjene, blir det dessverre tomme hyller i norske apotek. Det blir det på apotekene i mange andre land også.

Jeg er veldig glad for at situasjonen nå er i bedring, og at det blir mer stabilt utover. Som sagt kommer det også et nytt produkt på markedet, noe som er veldig positivt. Der en kan bruke andre metoder, vil det være positivt, og hvis det er forskrevet av legen eller er et tilsvarende produkt, er det tilgang på det i dag. Hvis det ikke er et direkte sammenlignbart produkt, er det spørsmål om apoteket alene kan ta beslutningen, eller om den forskrivende legen må involveres. Det får vi eventuelt se nærmere på om vi kan forenkle, men det må være faglig kvalitet i det vi gjør.

Margret Hagerup (H) [11:58:56]: Det er ingen tvil om at det i norske apotek er tusenvis av dyktig helsepersonell, farmasøyter og apotekteknikere, og jeg er helt sikker på at de både ønsker å bidra og er i stand til det. Spørsmålet er – og helseministeren var litt inne på det – om man har tillit til at norske apotek kan bidra inn i dette arbeidet. En kan ikke trylle, sa helseministeren, men en kan jo sette i gang et tiltak for å gjøre dette enklere.

Spørsmålet er igjen: Mener statsråden at dagens regelverk gir apotekene det handlingsrommet en kanskje åpner for, til å hjelpe pasienter? Hvis ikke: Er han villig til å endre på det, og når? Som jeg spurte om i sted: Vil statsråden gjøre det nå, og når kan en få det på plass?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:59:37]: Utgangspunktet er at denne situasjonen er i bedring, og at den er ventet å bli ytterligere forbedret utover våren. Det er veldig positivt.

Det er egentlig to forskjellige ting vi snakker om her. Det ene er selvfølgelig at hvis det er snakk om å bruke

andre tilgjengelige alternativer, er min vurdering at vi har et godt regelverk for det i dag. Det skjer jo på norske apotek hele tiden at en bruker tilgjengelige alternativer.

Hvis det er snakk om bytte av behandling, er det et annet spørsmål, spesielt når vi snakker om hormoner. Det er ikke bare bare å skru på. Da skal en vite hva en gjør. Da er spørsmålet om det er den behandlende, forskrivende legen – i mange tilfeller er det fastlegen – som kjenner pasienten, som skal gjøre den kliniske vurderingen og ta den medisinskfaglige beslutningen, eller om en som jobber i et apotek som ikke kjenner pasienten, ikke har journal og ikke kjenner sykdomshistorien, kan gjøre det. Det mener jeg er et annet spørsmål, og det kan vi ikke åpne for å diskutere med mindre vi er trygge på pasientsikkerhet, faglig forsvarlighet, kvalitet og god oppfølging. At vi kan se på det og andre tiltak, er jeg for.

Spørsmål 6

Fra representanten Julia Brännström Nordtug til helse- og omsorgsministeren:

«Onsdag 4. mars er verdens fedmedag. Overvekt og fedme øker sterkt i den norske befolkningen. Én av fem nordmenn har nå en KMI – eller kroppsmasseindeks – på 30 eller mer. For mange føles dette som en skam. Men fedme er faktisk en kronisk sykdom. Ikke bare det – den gir også økt risiko for en rekke andre kroniske sykdommer. Dette er sykdommer som staten dekker behandling av. Men fedmesykdommen i seg selv må gjerne pasienten dekke selv.

Hvorfor er vi villige til å betale så mye for andre kroniske sykdommer, men ikke for fedme?»

Presidenten [12:00:41]: Spørsmålet er trukket.

Spørsmål 7

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [12:00:56]: «I dag markeres verdens fedmedag. Ifølge en rapport fra Menon Economics (2023) kostet overvekt og fedme Norge 238 mrd. kr bare i 2022. Selv om vi tar disse tallene med en klype salt, indikerer dette store kostnader forbundet med fedme. Det har de siste årene kommet flere nye og effektive legemidler mot overvekt. Tas disse i bruk, vil det hjelpe både den enkelte og gi en samfunnsøkonomisk besparelse.

Bør ikke i større grad enn i dag samfunnsøkonomiske effekter tas med når finansiering av nye slankemedisiner vurderes?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:01:42]: La meg først takke for et godt og interessant spørsmål. Dette er et veldig viktig tema, og jeg er glad for at representanten tar det opp.

Vi har vedtatt en prioriteringsmelding i Stortinget som legger til grunn at prioriteringsbeslutninger i helsetjenesten normalt skal bygge på et utvidet helsetjenesteperspektiv. Samtidig åpner meldingen for at det i særskilte saker – særlig der Stortinget må ta stilling på grunn av svært store budsjettkonsekvenser – kan være relevant å belyse virkninger for samfunnet der det går ut over helse- og omsorgsbudsjettet. Det er litt det representanten tar opp i spørsmålsstillingen, der representanten viser til samfunnsøkonomiske vurderinger.

Departementet følger nå opp dette arbeidet, etter at Stortinget gjorde sitt vedtak, og ser på hvordan slike virkninger best kan synliggjøres i saker som legges fram for Stortinget framover. Helt konkret vil det typisk være at vi går til Stortinget med forslag om innlemmelse av et legemiddel som har store kostnader, legger fram for Stortinget også hva som vil være de samfunnsøkonomiske vurderingene, kanskje gevinstene, av å gjøre dette, knyttet til redusert sykefravær, økt arbeidsdeltakelse, redusert behov for dyre, omfattende helsetjenester osv.

Når det gjelder det konkrete temaet legemidler til behandling av fedme, har Direktoratet for medisinske produkter gjort faglige vurderinger av nytte, ressursbruk og budsjettkonsekvenser. Da har de sett på en avgrenset pasientgruppe med alvorlig fedme og tilleggssykdom. Selv om behandling kan vurderes som kostnadseffektiv innenfor et helsetjenesteperspektiv, kan de samlede budsjettkonsekvensene likevel bli svært store. Ettersom budsjettkonsekvensene er svært store, og langt over den fullmaktsgrensen Stortinget har forutsatt, på 100 mill. kr, er denne saken nå sendt departementet for videre oppfølging, før vi kan legge fram for Stortinget hvordan vi tenker å ta dette videre.

Det er bra at det er et stort engasjement for dette temaet. Det gjelder mange. Det er også i en del tilfeller hjelp å få. Det er positivt at legemiddelvitenskapen går framover, at vi forsker, og at nye gjennombrudd skjer.

Det er selvfølgelig alltid i saker som dette viktig at vi har en grundig prosess før vi eventuelt fremmer en sak for Stortinget. Det er snakk om store penger. Da må vi vurdere både de finansielle og de administrative sidene, og også hvordan vi eventuelt skal organisere et sånt tilbud slik at det gir best mulig effekt for pasientene våre. Siden vi snakker om behandling av fedme, bør vi også se på hvordan dette eventuelt kan skje i sammenheng med nødvendig oppfølging, for fra erfaringene med disse medikamentene så langt vet vi at de virker mye bedre på lang sikt hvis en også endrer livsstil – gjennom ernæring, fysisk aktivitet, at en kommer seg ut i guds frie natur osv. Vi bør også se på hvordan vi eventuelt skal ivareta dette i tjenesten.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [12:04:35]: Det er ganske spesielt at akkurat behandling av fedme er et av de områdene hvor vi nå ser at vi har tilgjengelige medisiner som virker. Selvsagt er det ikke sånn at man da kan si at f.eks. en slankesprøyte er det eneste virkemidlet. Selvfølgelig skal man bruke hele spekteret til å behandle sykdommen. Det gjør vi med alle andre sykdommer. Likevel er det litt spesielt at akkurat når det gjelder fedme, er plutselig ikke et bevist fungerende preparat noe det offentlige dekker.

Jeg lurer på om statsråden også ser det som kanskje veldig mange som sliter med dette, opplever, at det er ganske urettferdig at akkurat deres helsesituasjon ikke skal medføre at staten dekker kostnaden for nødvendig medisin.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:05:40]: Utgangspunktet er at vi skal prioritere alt etter hvor alvorlig det er, hvilken nytte pasienten har av behandlingen, og hvor ressurskrevende det er. Det må heller ikke være noen tvil om dette hvis man blir akutt alvorlig syk – livstruende syk. For veldig mange av de veldig alvorlige sykdommene man i verste fall kan dø av, bruker vi enorme summer på medikamenter i norske sykehus. Det er ingenting som tyder på at våre pasienter samlet sett får noe dårligere tilbud med tanke på tilgang på nye metoder enn det en får i andre land.

Alt dette er imidlertid også et budsjettspørsmål. Jeg tror vi kan argumentere for at mange nye metoder vil ha en samfunnsøkonomisk nytteeffekt, og da bør vi selvfølgelig diskutere det mye mer inngående. Nå hadde vi akkurat en sak her i Stortinget hvor vi diskuterte hormonbehandling for damer i overgangsalderen. Det kan ha potensielt store investeringskostnader, men det er kan hende lurt for samfunnet å støtte det likevel. Vi har diskutert RS-virus, vi diskuterer nye vaksiner, og nå diskuterer vi slankemedisiner. Alt dette har en kostnadsside, og vi klarer ikke å gjøre alt på en gang innenfor rammen av ansvarlige statsbudsjetter. Da må vi altså prioritere.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [12:06:45]: Vi i Fremskrittspartiet hadde i vårt alternative budsjett et forslag om at man skulle få Wegovy inn i revidert statsbudsjett. Wegovy er et av preparatene DMP, Direktoratet for medisinske produkter, selv har regnet ut faktisk gir kostnadseffektiv behandling. Dessverre stemte Arbeiderpartiet og flere dette ned, så den bestillingen ble dessverre ikke gjort.

Jeg hører at statsråden også ser at dette er en utfordring og noe som absolutt bør kunne komme opp i Stortinget, så jeg vil spørre: Når vil Stortinget få til behandling at vi kan ta inn en av disse medisinene på blåreseptordningen, sånn at det ikke er som vi kunne lese i dag, om Tobias som bruker over 3 000 kr i måneden på medisin, og rett og slett ikke har råd til å gå på det lenger?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:07:42]: Nå gjennomgår vi de vurderingene fagmyndighetene har gjort. Vi må også se dette i sammenheng med de andre sakene vi har til behandling, som jeg nevnte, som hormonbehandling for kvinner i overgangsalderen og RS-virus. Vi har også hatt en diskusjon her om vaksine mot helvetesild, og det er andre forslag om kandidater til utvidelse av voksenvaksinasjonsprogrammet. Det er veldig mange gode formål.

Det hadde vært veldig behagelig hvis vi kunne si at alt dette skal vi bare gjøre, men det er sannsynligvis snakk om milliarder av kroner som skal finansieres i et ansvarlig statsbudsjett, og hvis vi bruker mer penger på noe, blir det nødvendigvis mindre penger til andre formål.

Vi bruker mer penger på helse enn stort sett alle andre land. Vi bruker enorme summer på nye metoder, på medikamenter og på legemidler i Norge. Vi har generelt veldig gode ordninger. Det vil alltid være sånn at vitenskapen og industrien stadig utvikler nye metoder, og da er det selvfølgelig mange som ønsker at vi skal ta det i bruk. Veldig mye av det tar vi også i bruk, men vi må som sagt gjøre det etter en helhetlig vurdering, hvor vi har sett alle fordeler og ulemper og om vi kan finansiere det.

Spørsmål 8

Anne Grethe Hauan (FrP) [12:08:56]: I dag er verdsdagen for fedme, og det ønskjer Framstegspartiet å markera med vidare spørsmål om fedme:

«Størstedelen av den vaksne befolkninga har overvekt eller fedme, seier Folkehelserapporten til FHI. Fedme er ein sjukdom som rammar ulikt, til dømes geografisk og sosio-økonomisk. Ofte er det dei med høg betalingsevne, god helsekompetanse og dei mest ressurssterke som får mest hjelp.

Kva vil statsråden gjere for at til dømes geografiske og sosioøkonomiske skilnader ikkje skal vere ei hindring for at folk med fedmeproblem får reell tilgang til behandling?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:09:44]: Takk for spørsmålet. Det er flott at representanten og Fremskrittspartiet tar opp disse spørsmålene i dag, på denne dagen.

Fedme er definert som en kronisk sykdom. Det kan være ulike årsaker til at en har dette. Derfor vil også behandling av fedme trolig kreve at vi har en helhetlig tilnærming til behandlingen. Som en del av dette vil regje-

ringen vurdere hvordan en kan gjøre legemidler mot fedme mer tilgjengelig for pasienter som har behov for slik behandling, gjennom blåreseptordningen. Det var det vi akkurat diskuterte i forrige spørsmål, så det jobber vi med.

Som jeg sa til representantens kollega, må vi også se på hvordan innføring av slik behandling blir fulgt opp når det gjelder livsstil, ernæring, fysisk aktivitet, det å være ute, for erfaringene så langt tyder på at det er en ganske viktig faktor for at dette skal være vellykket over tid. Siden representanten spør om andre tiltak, vil jeg løfte fram frisklivssentralene, som jeg tror kan spille en veldig viktig rolle her, også for at pasienter får best mulig effekt av behandlingen. Det at det er sosiale møteplasser, det at frivilligheten – som vi nå har styrket tilskuddsordningene for – kan lage aktiviteter for dem som trenger å komme seg ut, er veldig viktig. Det at vi snakker om dette i samfunnsdebatten, det at vi får det på agendaen, og det at det finnes tilbud rundt omkring i hele landet vårt som tar ned terskelen, er veldig viktig.

Jeg var bl.a. for noen dager siden på besøk på et treningssenter her i byen som samarbeider godt med den lokale frisklivssentralen, og ser en veldig positiv synergi og et godt offentlig-privat samarbeid. Da møtte jeg bl.a. innbyggere i byen vår som fortalte at de vel knapt hadde satt sin fot på et treningssenter før, syntes terskelen var høy, det var litt skummelt, visste ikke hvem en kunne møte der, kunne ikke alle apparatene og sånn. Likevel, på grunn av denne lavterskelinngangen gjennom frisklivssentralen, sa en av damene jeg møtte der, at nå kunne hun ikke tenke seg en uke uten at hun brukte dette tilbudet. Nå hadde dette riktignok ingenting med fedme å gjøre, men viktigheten av å komme seg i aktivitet og ha gode sosiale møteplasser og arenaer. Her mener jeg vi kan gjøre mer sammen med kommunene våre og ikke minst i gode offentlig-private samarbeid og også mobilisere frivilligheten og ideell sektor.

Når det gjelder blåreseptordningen, som også det forrige spørsmålet handlet om, skal den sikre at legemidler pasienter har behov for ved langvarig alvorlig sykdom, blir gjort tilgjengelig for alle i målgruppen, uavhengig av geografiske, sosioøkonomiske eller andre forskjeller. Derfor er det viktig at vi hegner om den ordningen, at vi tar vare på den. Den har veldig mange gode kvaliteter, bl.a. når det gjelder det representanten tar opp i spørsmålet, at vi sikrer at vi ikke får forskjeller i tilgang på behandling, og at det skal være lik behandling uansett hvor i landet man bor.

Anne Grethe Hauan (FrP) [12:12:49]: Altfor mange unge slit med psykisk helse i dag. Samtidig ser me at stadig fleire unge òg slit med overvekt og fedme. For mange heng dette veldig tett saman. Når ein ung person ikkje trivst i eigen kropp, kan det gå rett på sjølvbildet, gje skam, føra til utanforskap og gjera dei psykiske plagene endå tyngre å bera. Samtidig veit me at psykiske utfordringar og til og med enkelte medisinar kan gje vektauke, så for mange blir dette ein vond sirkel dei ikkje klarar å bryta på eiga hand.

Når me snakkar om fedme, må me òg tora å sjå heile bildet. Dette handlar ikkje berre om mat og trening, det handlar òg om korleis ein har det på innsida. Difor meiner eg det er viktig at me tek dette på alvor, spesielt knytt til unge, slik at dei kan få hjelp tidleg, før problema veks seg større og blir tyngre å handtera.

Mitt spørsmål til deg er: Vil statsråden ta initiativ til tiltak som ser fedme og psykisk helse meir i samanheng, særleg hos unge, slik at fleire kan få hjelp tidleg, før problema får festa seg?

Presidenten [12:13:58]: Presidenten vil bare påpeke at man ikke tiltaler statsråden i du- eller deg-form, men retter talen sin til presidenten.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:14:08]: Det kan vi absolutt diskutere. Jeg er også enig i det representanten sier om at her henger alt sammen med alt, både vår fysiske helse og vår psykiske helse.

Regjeringen jobber med å gjennomføre opptrappingsplanen for psykisk helse, som innebærer en varig økning på 3 mrd. kr i den innsatsen. Vi har snart kommet halvveis i opptrappingen, og vi ser nå bl.a. ganske god effekt av at det har blitt rullet ut en del mer lavterskeltilbud for psykisk helse i kommunene. Vi jobber nå med nye måter å organisere den hjelpen på, med «Én vei inn», som skal sikre at pasienter ikke blir kasteballer, men også sikre at ingen avvises, at de får behandling på riktig nivå til riktig tid. Det er veldig viktig. Det at vi nå øker behandlingskapasiteten i spesialisthelsetjenesten, er veldig viktig. Flere digitale selvhjelpsverktøy vet vi er bra også for folkehelsen.

Jeg er helt enig i at her henger alt sammen med alt. Hvis vi skal gjøre nye, store investeringer knyttet til blåreseptordningen, må det prioriteres i statsbudsjettene. Det vil regjeringen da komme tilbake til Stortinget med på egnet måte.

Anne Grethe Hauan (FrP) [12:15:11]: Det er mogleg det blir litt gjentaking av spørsmål frå førre talar, men når tilgangen til fedmebehandling varierer så mykje mellom kommunar og regionar, betyr det i praksis at pasientane er låste til det tilbodet som tilfeldigvis finst der dei bur. Mange opplever lange ventetider eller manglande oppfølging, sjølv om dei har ein kronisk sjukdom som krev behandling over tid.

Samstundes veit me at private behandlingsmiljø fleire stader i landet har både kompetanse og kapasitet.

Dei står klare til å ta imot pasientar, men blir ikkje brukte nok. Det er ikkje pasienten sin feil at det offentlege ikkje strekk til. Då må me opna dørene som faktisk står opne. Det handlar ikkje om ideologi, men om å gje folk behandling der kapasiteten finst, slik at folk ikkje blir ståande i kø når dei kunne vore i gang med behandling allereie.

Vil statsråden opna for meir bruk av private behandlingsmiljø og større pasientval, slik at folk med fedme kan få behandling der kapasiteten faktisk finst, ikkje vera låste til eit offentleg tilbod som ikkje strekk til?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:16:17]: Vår felles helsetjeneste skal ivareta alle innbyggernes behov for helsetjenester. Det er et veldig viktig prinsipp Stortinget har sluttet seg til, at pasientene skal prioriteres etter hvor alvorlig tilstanden er, hvor stor nytte en vil ha av behandling, og hvor ressurskrevende det er. Dette er vurderinger fagfolkene i helsetjenesten – klinikerne, overlegene, medisinerne – står i hver eneste dag når de rettighetsvurderer pasientene.

Jeg mener generelt at når en pasient er rettighetsvurdert for en behandling, og hun eller han skal ha den behandlingen, så bør den behandlingen – med mindre det er medisinske grunner til at en bør vente og se – skje så raskt som det er mulig å få det til. Det er derfor det er så viktig at vi får ned behandlingstidene i helsetjenesten vår. Mesteparten av den behandlingen vil alltid skje i de offentlige sykehusene, men jeg er positiv til at de offentlige sykehusene også bruker ledig privat kapasitet, og at de inngår langsiktige avtaler med private aktører der det er hensiktsmessig, og der vi kan bruke den samlede kapasiteten i helsetjenesten på en bærekraftig måte.

Spørsmål 9

Frank Edvard Sve (FrP) [12:17:37]: «Statens vegvesen er for tida ute med høyring til fylka og kommunane om ny NTP. I høyringa kjem igjen samferdselsministeren sitt mantra 'ta vare på det ein har og byggje nytt der ein må', med sterke signal om at høyringssvara ikkje skal innehalde krav til nye prosjekt som ikkje alt er starta opp. Dette midt i ei tid då behovet for utbetring av trafikkfarlege og ulykkesutsette vegstrekningar er viktigare enn på lenge, likeså eit betydeleg behov for opprusting av samferdselsnettet til Forsvaret.

Skal regjeringa nedskalere NTP igjen?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:18:11]: Regjeringen har nylig startet opp arbeidet med ny Nasjonal transportplan for perioden 2029–2040. Vi er nå inne i det som kalles utredningsfasen, som skal gi regjeringen grunnlag for det som senere skal være et prioriteringsarbeid. I utredningsoppdraget til transportvirksomhetene som ble gitt før jul, ber vi om analyser knyttet til bl.a. utfordringsbildet, mobilitetsbehov, effektiv ressursutnyttelse, klima og miljø og motstandsdyktighet i transportsektoren. Transportvirksomhetene skal da innhente innspill fra fylkeskommunene, de ni største byområdene og kommuner med viktige havner.

Det er for tidlig å si noe konkret om prioriteringer og hvordan den endelige transportplanen kommer til å bli. Det er noe som likevel er sikkert allerede, og det er at regjeringen vil videreføre retningsvalget om å ta vare på det vi har, utbedre der vi kan, og bygge nytt når vi må. For veisektoren, som representanten nevner spesifikt i spørsmålet sitt, er det bl.a. nødvendig å ta hensyn til god trafikksikkerhet, framkommelighet og oppetid. Samtidig fortsetter arbeidet med å gjøre transportsystemet vårt mer motstandsdyktig. Det bidrar til å styrke samfunnssikkerheten og forsvarsevnen.

Det er ingen hemmelighet at behovene er store også i andre samfunnssektorer framover, bl.a. innen forsvar, helse og i kommunene. Det skal fremdeles brukes mye penger på å ivareta og utvikle transportsystemet i årene framover, men vi kommer ikke til å ha råd til alle nye prosjekter og tiltak vi måtte ønske oss. Det blir derfor nødvendig å prioritere for å sikre at pengene i transportsektoren brukes på best mulig måte, og at vi får mest mulig igjen for fellesskapets midler. Regjeringen tar sikte på å legge fram en ny melding om Nasjonal transportplan i 2028. Med den skal vi fremdeles levere et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem for folk og næringsliv i hele landet.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:20:15]: I Møre og Romsdal har vi prosjekt som ligg i siste seksårsperiode, f.eks. Voldatunnelen. Der har Vegvesenet gjeve klar melding om at dei ikkje har tenkt å lyfte ein finger eller bruke eit øre for å gå vidare med det prosjektet, for det ligg i siste seksårsperiode. Vi har Blindheim–Breivika, ein av dei mest ulykkesutsette vegstrekningane i Noreg, der ein har behov for regulering. To kommunar, Sula og Ålesund, ønskjer å regulere. Vegvesenet er klare. Dei ønskjer òg å forskotere. Det er ein av dei verste dødsvegane i Noreg.

Samtidig ser vi ei regjering som ber om at Møreaksen del 1, i tunnel bak Molde, skal verte greidd ut og brukt pengar på – eit prosjekt som ikkje ligg inne i verken fyrste eller siste seksårsperiode i NTP. Korleis i all verdas rike kan statsråden forklare at ein brukar pengar på prosjekt som ikkje ligg i NTP, mens når det gjeld prosjekt som ligg i NTP, seier Statens vegvesen at dei ikkje har tenkt å bruke ei krone?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:21:14]: Det ene prosjektet representanten nå refererte til, ligger ikke i NTP,

men representanten har fremmet forslag her i Stortinget om at man bør starte opp det prosjektet – så representanten er jo ikke så opptatt av å forholde seg til NTP. Det er veldig rart at han stiller strengere krav til meg enn til seg selv.

Når det er sagt, er det sånn at vi har en NTP-portefølje med mange prosjekter i første og andre seksårsperiode. Da må selvfølgelig planleggingsressursene brukes på best mulig måte. Vi kan ikke sløse med samfunnets ressurser, og vi skal rullere NTP. Det kan være at man i NTP-rulleringer kommer opp med andre løsninger og må skyve på prosjekter – hva vet jeg? Det er altfor tidlig å gå inn i de diskusjonene nå. Nå gjør vi en utredningsrunde for å få opp hva som er trendene, hva som er behovet inn i framtiden når det gjelder mobilitet, og så kommer vi tilbake til prioriteringsdiskusjonen på et langt senere tidspunkt.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:22:12]: Eg forheld meg til NTP like mykje som statsråden tydelegvis gjer. Eg snakkar om to prosjekt som ikkje ligg inne i NTP, det er riktig, men det eine prosjektet er innan eit område statsråden har vore veldig oppteken av: å få ned talet på hardt skadde og drepne i trafikken. På ein av dei verste vegstrekningane i Noreg når det gjeld talet på dødsulykker og alvorleg skadde, altså E39 Solavågseidet–Blindheim–Moa, kan ein ikkje bruke planleggingsmidlar. Der kan ein ikkje forsere noko som er så viktig for å ta vare på trafikantane og hindre at folk mister livet i trafikken, men på eit prosjekt i Møreaksen del 1, forbi Molde, som ikkje ligg i NTP, sender regjeringa no ut melding om at dei skal bruke pengar.

Eg vil at statsråden forklarar meg kvifor ein heile tida snakkar om at det er så viktig å få ned talet på hardt skadde og drepne i trafikken, når ein i praktisk politikk viser det stikk motsette.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:23:07]: Når vi prioriterer veiprosjekter i Norge i Nasjonal transportplan, vil trafikksikkerhet og framkommelighet være veldig førende prinsipper. Representanten tar nå for gitt at det prosjektet representanten argumenterer for, er viktigere enn alle de andre prosjektene. Det vet ikke jeg, og det vet ikke representanten Sve, men det er selvfølgelig hans jobb å fremme forslag og prosjekter i egen region. Det er nettopp derfor vi i NTP-sammenheng har åpne prosesser. Vi kommer til å ha dialog med fylkeskommunene. Vi kommer til å være veldig tydelige på at de må gjøre tydelige prioriteringer inn mot ny NTP.

Jeg vet ikke hva Møre og Romsdal fylkeskommune kommer til å prioritere. Det vet kanskje representanten Sve. Vi får jo se i de prosessene hvilke prosjekt som skal prioriteres. Når det gjelder Møreaksen, er det helt spesifikt beskrevet i NTP at vi skal gjøre den vurderingen vi nå har satt i gang.

Spørsmål 10

Ole Herman Sveian (Sp) [12:24:11]: «Meråkerbanen skal snart åpne for trafikk igjen etter en lengre periode med opprydding etter et stort ras. Med Sveriges og Finlands inntreden i NATO har banen også en viktig funksjon i forbindelse med mottak og videre transport av alliert materiell og personell. Banen er svært rasutsatt og har gjentatte ganger vært stengt for utbedring etter ras.

Hvilken plan har regjeringen for å rassikre de mest utsatte delene av Meråkerbanen, slik at den kan holdes åpen og det sikres stabil drift?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:24:42]: Som representanten peker på, er det riktig at Meråkerbanen har fått økt strategisk betydning, ikke minst i lys av NATO-utvidelsen med svensk og finsk medlemskap. Banen er viktig for forbindelsen mellom Midt-Norge og Sverige og inngår i den samlede infrastrukturen vi kan benytte til mottak og videre transport av alliert materiell og personell.

Tiltak for å redusere skred- og rasfare finansieres gjennom budsjettposten for mindre investeringstiltak og fornyelse på jernbanen. Det er allerede gjennomført flere tiltak på Meråkerbanen, bl.a. elektrifisering, fornyelse av spor og underbygging, forbedret drenering og geotekniske sikringstiltak samt oppgradering av signal- og tekniske anlegg. Disse tiltakene skal bidra til bedre driftsstabilitet, økt sikkerhet og en mer robust bane.

Bane NOR har foretatt løpende risikovurderinger og prioriterer og gjennomfører sikringstiltak basert på faglige vurderinger. Meråkerbanen ble skredkartlagt i 2023 som en del av Bane NORs periodiske gjennomgang av utsatte strekninger. Kartleggingen identifiserte flere konkrete sikringstiltak, som nå vurderes og prioriteres av Bane NOR innenfor gjeldende økonomiske rammer.

Etter det siste raset er det iverksatt geologisk kartlegging, sensorovervåkning og nødvendige sikringstiltak før banen kan åpnes for trafikk. Sikkerheten for både ansatte og trafikanter har høyest prioritet i det arbeidet.

Jeg vil understreke at rassikring og sikkerhet har høy prioritet. Klimaendringer, med mer nedbør og hyppigere ekstremvær, gjør dette arbeidet enda viktigere framover, og regjeringen vil følge dette området og sikre at prioriteringer innenfor jernbanesektoren understøtter både siviltransport og beredskap og våre allierte forpliktelser. Målet er selvfølgelig at Meråkerbanen, i likhet med alle andre banestrekninger, skal være en trygg, robust og stabil forbindelse.

Ole Herman Sveian (Sp) [12:26:45]: Jeg takker statsråden for svaret. Som statsråden sa, er det brukt i overkant av 2 mrd. kr på elektrifiseringen. Det ble gjort oppgraderinger på banelegemet både da banen var stengt under covid og under ferdigstillelse av elektrifiseringen. Problemet er imidlertid at den geologiske kartleggingen og overvåkningen ikke løser det store problemet, som er rassikring. Det er kartlagt hvor det er mest rasutsatt. Er statsråden da enig med meg i at det må løses om vi skal få en effekt av investeringene og Meråkerbanen skal bli operativ i beredskapssammenheng og attraktivt for person- og godstransport i framtiden?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:27:29]: Jeg sa i mitt første innlegg at det er gjort kartlegginger, og at Bane NOR må se på prioriteringer jamført de budsjettrammene de har. Det er viktig igjen å understreke at vi, fra og med at vi la fram ny Nasjonal transportplan, har gjort en kraftig oppjustering av bevilgningene til drift, vedlikehold og fornyingsarbeid på jernbanen, og dermed også en del av de mindre investeringene. Ressursene er i større grad til stede enn tidligere, men det er Bane NOR som gjør konkrete valg for hvordan de prioriterer å bruke drifts- og vedlikeholdsmidlene og disse fornyingsmidlene.

Ole Herman Sveian (Sp) [12:28:07]: Når man hører statsråden og flere fra det departementet og underliggende etater, kan man få inntrykk av at samhandlingen mellom Forsvarsdepartementet og Samferdselsdepartementet, som er viktig for å få sikkerheten opp å gå i dette NATO- og forsvarsperspektivet, ikke blir ivaretatt, for det blir etterlatt et inntrykk av at denne banen håndteres på akkurat samme måte som alle andre banestrekninger med hensyn til lønnsomhetsberegninger, og dermed konkurrerer på lik linje med andre. Hvis man skal hensynta Forsvarets behov og NATO-forpliktelsene, vil ikke det å regne på antall passasjerer eller godstog som nå ikke går fordi banen ikke er i stabil drift, være det som utløser investeringer.

Hva vil samferdselsministeren da bidra med for å få den samhandlingen mellom forsvarsbehovene og det ansvaret Samferdselsdepartementet har, til å bli tydeligere?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:29:10]: Jeg er glad for det spørsmålet. Vi har sammen med Nærings- og fiskeridepartementet jobbet ganske godt med Forsvaret over tid og laget et såkalt rammeverk, hvor vi sammen med Forsvaret har forsøkt å få opp de viktigste tiltakene for å øke militær mobilitet. Dette er elementer som tas inn i det årlige budsjettarbeidet, men det er helt i en tidlig fase, så dette må videreforedles og utvikles. Forsvaret vil levere på den typen prioriteringer inn i hvert enkelt år i forkant av budsjettarbeidet.

Representanten har selvfølgelig rett i at når det gjelder samfunnssikkerhet, beredskap, militær mobilitet og forsvarsevne, tikker ikke det nødvendigvis lett ut på de ordinære lønnsomhetsbetraktningene. Det må vi da hensynta, i tillegg til vanlige lønnsomhetsberegninger.

Spørsmål 11

Bård Hoksrud (FrP) [12:30:15]: «Kan statsråden redegjøre for sitt syn på brukervennligheten hos Statens vegvesen når flere av tjenestene over tid er preget av kø for både privatpersoner og næringsliv, og publikum ikke lenger kan møte opp på trafikkstasjonen, men henvises til timebestilling?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:30:34]: Statens vegvesen jobber kontinuerlig med å tilby brukervennlige og tilgjengelige tjenester, både for privatpersonene og for næringslivet i hele landet. Over tid har Statens vegvesen gjennomført en omfattende digitalisering av trafikant- og kjøretøytjenestene, og det har gjort at det nå er mulig for de fleste å få løst sine behov digitalt, uavhengig av tid og sted. Det har også bidratt til en mer effektiv bruk av fellesskapets ressurser. Som en del av denne utviklingen er det innført timebestilling for tjenester som fortsatt krever fysisk oppmøte på trafikkstasjonen. Timebestilling er innført for å gi brukerne større forutsigbarhet, redusere ventetid og sikre bedre ressursutnyttelse ved trafikkstasjonen. Ordningen bidrar til at kundene får raskere og mer målrettet hjelp, samtidig som Statens vegvesen kan tilpasse bemanning og tilbud til faktisk etterspørsel.

For enkelte av tjenestene til Statens vegvesen er det i perioder kø og ventetid for både privatpersoner og næringsliv, og det tas selvfølgelig på alvor. Statens vegvesen følger utviklingen og vurderer fortløpende tiltak for å forbedre tilgjengeligheten, bl.a. gjennom videreutvikling av digitale løsninger, justering av kapasitet og ikke minst også bedre informasjon til brukerne.

Samtidig er det viktig å understreke at personer som ikke har forutsetning for å kunne bruke digitale løsninger, fortsatt skal kunne få nødvendig bistand ved trafikkstasjonene. Kunder som ikke er digitale, kan ringe Statens vegvesen for å få hjelp til å bestille time ved en trafikkstasjon. Timebestilling skal bidra til et mer forutsigbart og likeverdig tilbud og ikke svekke publikums tilgang til offentlige tjenester.

Bård Hoksrud (FrP) [12:32:11]: Det kunne vært morsomt å utfordre statsråden på Bane NOR, som er et av de stedene der han har ansvaret for kundeservice.

I Nord-Norge ser vi stadig flere hendelser med utenlandske turister som kjører på vinterveier de ikke har erfaring med. Det kan være krevende nok for oss som har vokst opp med både snø, is og slaps halve året, men når turister henter ut leiebiler som kanskje har sommerdekk eller helårsdekk og legger ut på vinterveier de ikke kjenner, kan det fort bli både kø, kaos og farlige situasjoner.

Spørsmålet er om statsråden kan sørge for at Statens vegvesen er mer tilgjengelig hos bilutleieselskapene, sånn at turistene faktisk kan få enda bedre informasjon om vinterkjøring på stedet når de henter ut bilen, før de legger ut på veien, kanskje spesielt i perioder hvor det er store utfordringer. Kan statsråden også bekrefte om det stemmer at praksisen i Norge er sånn at vi ikke kan stille noen krav til kompetanse hos utenlandske sjåfører som skal kjøre på de norske vinterveiene?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:33:08]: Dette er en kjent problemstilling. Jeg hadde et møte med aktører fra politi, Statens vegvesen, turistnæringen med flere for to uker siden hvor vi drøftet denne problematikken. Ut av det kom det tre konkrete tiltak. Det ene var økt kontrollaktivitet fra utrykningspolitiet og Statens vegvesen. Det var en tydelighet knyttet til hva slags verdikjede og utrustning man skal ha i disse leiebilene. Så var det selvfølgelig det representanten var inne på, nemlig hvordan man sørger for at man har et informasjonsløp hele veien til den som skal ta ut leiebilen. Den informasjonen må egentlig starte før turisten bestiller bil i sitt hjemland, enten det er Kina, Singapore, Indonesia eller hvor det måtte være. Her må det jobbes med forskjellige typer tiltak. Her er det so-me, her er det alt det som skal til. Her må leiebilaktørene gjøre sin del av jobben, og så må selvfølgelig også Vegvesenet og andre aktører bidra til at vi har informasjon til disse turistene før de kjører ut på våre norske veier.

Bård Hoksrud (FrP) [12:34:15]: Det er bra. Jeg tror det er flere tiltak, jeg er enig med statsråden i det, men jeg tror kanskje at Statens vegvesen skal være en kundeorganisasjon som også skal veilede. Kunne man kanskje se på noen muligheter for at man kunne vært litt mer aktivt ute og faktisk bistå på den måten, for sannsynligvis å gjøre noe med dette?

Jeg har også litt lyst til å nevne følgende, for statsråden sa at man jobber aktivt med dette: Situasjonen med kø for å ta førerkort, kø for oppkjøring, kø for tung bil, kø for motorsykler og lang ventetid for å få godkjent og enkeltgodkjent kjøretøy er en stor utfordring med Statens vegvesen. Dette er en monopolvirksomhet. Vegvesenet er den eneste som får lov til å levere disse tjenestene. For noen opplever man nå nesten at ventetidene ligner mer på ventelister i helsevesenet enn på de tjenestene man skulle tro var ganske grunnleggende å klare å levere på innenfor veisektoren.

Hvor lenge mener statsråden det er akseptabelt at man skal måtte vente for å få godkjent et kjøretøy for næringslivet? Det handler om store penger, ikke minst for folk som skal ta førerkort, og som ofte må stå og vente i ganske mange uker før de får tatt førerkort – med de konsekvensene det har.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:35:24]: Målet er kortest mulig ventetid på alle typer tjenester fra staten. Vi er i likhet med representanten Hoksrud opptatt av at Vegvesenet skal drive effektivt. Når det er den typen virksomheter staten utgjør, er det vi som må etterspørre effektivitet, kvalitet og tilbud til brukergruppene.

Som jeg sa i mitt første innlegg, har denne sektoren gjort et omfattende digitaliseringsarbeid og er blant dem som ligger lengst fremme når det gjelder å tilby kundene digitale tjenester man kan håndtere selv, meget effektivt. Vi må selvfølgelig sørge for at de tjenestene som ikke er effektive på den måten, blir effektive på annet vis. Da tror jeg at jeg vil nyansere det bildet representanten forsøker å skape. Det er nok litt ulikt hvordan dette oppleves rundt omkring, og det har tidvis vært sånn at det har vært kø til noen tjenester noen steder i landet. Da må vi selvfølgelig gå inn og se på om det er mulighet for å gjøre noe med det.

Spørsmål 12

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:36:25]: Jeg har følgende spørsmål til energiministeren:

«Senterpartiet gikk ut av regjering fordi vi mener lave og stabile strømpriser er viktig. Arbeiderpartiet presset gjennom store deler av EUs fjerde energimarkedspakke, med påstand om at Norge er forpliktet til det. EU vurderer nå avgift/bompenger på 25 pst. eller ca. 3 mrd. kr på flaskehalsinntekter. Denne enorme regningen risikerer norske strømkunder å få.

Dersom EU innfører avgiften, mener statsråden at Norge er forpliktet til å betale, eller har han denne gang tenkt å sette foten ned for EU?»

Statsråd Terje Aasland [12:37:05]: La meg starte med å si at det ikke er Arbeiderpartiets påstand at Norge er forpliktet til å innlemme EØS-relevant regelverk. Det er selve kjernen i EØS-avtalen. EØS-avtalen er avgjørende for norsk økonomi og norsk arbeidsliv og har vært det i over 25 år. Den har bidratt til høy sysselsetting, reallønnsvekst og sterke offentlige tjenester. Når avtalen gir oss utfordringer, må det etter vår vurdering møtes med politikk, ikke med å si opp avtalen eller

ødelegge avtalen gjennom ikke å implementere viktige direktiver.

Så til EU-kommisjonens forslag til nye EU-regler om flaskehalsinntekter: Vi snakker her om et forslag fra EU-kommisjonen om endringer i regelverk for transeuropeisk energiinfrastruktur og konsesjonsprosedyrer, også kalt nettpakken. Overordnet er det positivt at EU bidrar til å bygge ut og sikre energiinfrastrukturen i Europa. Det er alle tjent med, også Norge. Samtidig er det grunn til å være kritisk til deler av det som er foreslått. La meg derfor være tydelig om regjeringens holdning til de delene av nettpakken som har fått oppmerksomhet i Norge så langt.

For det første: Regjeringen er svært kritisk til forslaget om at 25 pst. av flaskehalsinntektene skal benyttes til å finansiere felles EU-prosjekter. Flaskehalsinntektene er inntekter som kommer når kraft overføres mellom områder med forskjellig pris. I Norge har flaskehalsinntektene i sin helhet blitt brukt til å redusere nettleien for folk og bedrifter. Regjeringens holdning er at flaskehalsinntektene skal kunne brukes til dette og ikke til å finansiere utbygging av andre nettprosjekter andre steder.

For det andre: EU-kommisjonen foreslår en mer sentralisert styring av nettutbyggingen i Europa. Vi mener det er viktig at hvert enkelt land fortsatt skal ha full nasjonal kontroll og ha myndighet til å beslutte utviklingen av egne strømnett og mellomlandsforbindelser.

For det tredje: Vi støtter arbeidet med å legge til rette for effektive konsesjonsprosedyrer for utbygging av fornybar energi og nett. Det trenger vi, og det trenger Europa. Likevel er det viktig å understreke at disse tiltakene ikke skal gå på bekostning av sosial aksept, lokal forankring eller tilstrekkelig utredning av miljømessige konsekvenser.

Uten å forskuttere EU-prosesser er det viktig å påpeke at det er langt fra sikkert at den endelige versjonen vil se ut slik EU-kommisjonen foreslår. EUs 27 medlemsland skal nå forhandle om en endelig versjon av nettpakken, som også må godkjennes av de folkevalgte i Europaparlamentet. Jeg registrerer at det i andre land er flere stemmer som ikke ønsker denne endringen. Først når behandlingen i EU er ferdig, vil vi på norsk side vurdere dette regelverket – om vi er forpliktet til å ta det inn, og hvilke tilpasninger som eventuelt kan være aktuelle. Det er altså en lang vei mellom forslag og en eventuell innlemmelse i EØS-avtalen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:40:04]: EU har all interesse av å ha mer styring og kontroll over norsk energipolitikk. Norge har hatt et veldig velfungerende kraftsystem. Vi har vannkraft, og vi har hatt gode nettutbygginger. Norge har et av verdens beste kraftsystemer. Det har tjent Norge særdeles godt at vi har hatt nasjonal kontroll på det, at det er norske politikere som bestemmer det, og at det er norske fagmyndigheter som regulerer det.

Denne uken var tidligere generalsekretær i Europabevegelsen og nåværende utenriksminister, Espen Barth Eide, i Stortinget, og han sa at Norge ikke kan se på EØS-avtalen som en à la carte-meny. Vi må ta det som kommer, var budskapet, og vi burde bli dypere integrert.

Da er mitt spørsmål til Arbeiderpartiets Terje Aasland: Mener også Aasland at vi må ta det som kommer, selv om EU eventuelt skulle lande på den konklusjonen Arbeiderpartiet i utgangspunktet er imot?

Statsråd Terje Aasland [12:41:02]: Som jeg sa, er kjernen i EØS-avtalen at vi implementerer det regelverket som kommer, men at vi kan gjøre tilpasninger. Det har Norge gjort, og det kommer vi helt sikkert til å gjøre i fortsettelsen. Vi implementerer ikke regelverket med bind for øynene, for å si det forsiktig. Tvert om kommer vi til å jobbe mot det vi mener er uheldige forslag, og tre av de uheldige forslagene har jeg nevnt for representanten Vedum i mitt svar. Det handler altså om disse 25 prosentene som skal gå til andre prosjekter, det handler om sentralisert styring av nettutbyggingen i Europa, og det handler om konsesjonsprosesser som ikke må gå på bekostning av sosial aksept, lokal forankring eller tilstrekkelig utredning av miljømessige konsekvenser.

Kanskje representanten Vedum og jeg er uenige om én ting, og det er synet på om EØS-avtalen er en velfungerende avtale og viktig for Norge. Den betyr mye for sysselsetting, verdiskaping, forutsigbarhet og trygghet for rammebetingelsene til industri og næringsliv.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:42:06]: Det Senterpartiet og Arbeiderpartiet er uenige om, er om at man skal ha en slags blankofullmakt til alt som kommer fra EU, og om at man bare skal si at det er EØS-relevant. I utgangspunktet var det en avtale som skulle regulere mer handel. Det er utrolig viktig at vi har trygghet i handelsforbindelsene mellom Norge og våre naboland. Jeg har alltid vært for det, og er fortsatt for det. Det vi i Senterpartiet er imot, er at EU på stadig nye områder skal tilta seg makt, om det er på energifeltet, på vann- og avløpsfeltet, eller om det er på drivstoff, som også er noe av diskusjonen, at man skal ha en egen EU-drivstoffavgift – langt, langt utenfor handelspolitikk.

På hvilket tidspunkt er det Arbeiderpartiet skal si at nok er nok og si at vi må ha grenser for hvor stor EØS-avtalen skal bli, og hvilke områder den skal regulere? Handel er bra, samarbeid er bra, men å gi bort nøkkelen er uaktuelt.

Statsråd Terje Aasland [12:42:54]: Vi gir verken vekk noen nøkkel eller gir blankofullmakter. Det som er viktig, er nettopp det vi gjør nå; vi jobber tidlig med de regelverksendringene EU-kommisjonen foreslår, for å ha en påvirkningskraft i det, samtidig som vi har felles interesser med andre land. Jeg har bl.a. etablert et sterkere samarbeid nå med Sverige og Finland når det gjelder grunnlastkapasiteten i det europeiske kraftsystemet. Jeg ser at svenskene har reagert omtrent på samme måte som vi har gjort når det gjelder disse 25 prosentene av flaskehalsinntektene, så vi har det til felles med våre naboland. Det å påvirke EU-kommisjonens forslag og EU-prosessene er klokt, det er riktig, og det er viktig, og jeg tror det ender opp med stort sett veldig gode resultater for Norge.

Spørsmål 13

Fra representanten Erling Sande til kommunal- og distriktsministeren:

«Kart frå mellom anna NVE gjev kommunane nyttig informasjon om naturfare ved planlegging av busetnad og næringsaktivitet, sjølv om kartgrunnlaget nokre stader ikkje har nødvendig detaljnivå til å avgjere om det er ein konkret risiko. Tilbakemeldingar frå fleire er no at krav om ytterlegare naturfarekartlegging får unødvendig stort omfang. Sjølv for å realisere mindre tiltak på eige hus og eigendom, vert folk avkrevde dyre naturfarekartleggingar.

Kva vil statsråden gjere for å unngå at folk får krav om kartlegging for slike mindre tiltak?»

Presidenten [12.43.40]: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 14

Presidenten [12:43:47]: Dette spørsmålet, fra representanten Hanne Beate Stenvaag til kommunal- og distriktsministeren, er overført til klima- og miljøministeren som rette vedkommende.

Hanne Beate Stenvaag (R) [12:44:14]: «Kommuner i Oslofjord-området er pålagt mer krevende rensing enn resten av landet, noe som fører til at kommuner vedtar oppgradering og bygging av renseanlegg for milliarder. Disse utgiftene blir i sin tur lagt på innbyggerne ved selvkost. Det vil gi en enorm økning i kommunale avgifter for dem.

Utover de generelle tiltakene regjeringen har gjort på VA-feltet, har ministeren noen plan for å avhjelpe innbyggerne rundt Oslofjorden spesielt med de enorme avgiftsøkningene som følger av at kommunene må etterkomme statens krav?»

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:44:49]: La meg starte med å takke representanten Stenvaag for et viktig spørsmål, for det er ingen tvil om at miljøtilstanden i Oslofjorden er alvorlig, og utslipp fra avløpsvann er en av de største påvirkerne. Dette er egentlig et felt man burde ha tatt tak i for lenge siden, men hvor jeg er glad for at man nå er i gang, og at det er en plan for å sørge for å få på plass avløpsrensing i løpet av de neste par årene.

Forurensningsregelverket stiller krav om rensing av utslipp av avløpsvann for å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av denne typen utslipp. Hvor strenge rensekrav vi stiller, avhenger av vannforekomstens tilstand. Det gjør at vi får gode krav med tanke på hvordan situasjonen er lokalt. Gitt at vi vet at tilstanden i Oslofjorden er alvorlig, er strenge krav til rensing av avløpsvann et viktig tiltak for å ta vare på fjorden.

Det er kommunene som har ansvar for avløpstjenestene, og kommunene må sørge for god og langsiktig planlegging for å etterleve rensekravene som oppstilles i regelverket og enkelttillatelser. Investeringer for å sikre god nok rensing av avløpsvannet er nødvendige kostnader å ta for å ivareta miljøet og helsen vår – vi klarer ikke å redde Oslofjorden hvis ikke – og i tråd med prinsippene om selvkost og at forurenser betaler, er det vi som bruker avløpstjenestene, som også betaler for dem.

Jeg er også opptatt av at investeringene vi nå skal gjøre i årene framover, ikke skal føre til urimelig høye gebyrer for folk. Det er viktig for legitimiteten til arbeidet med å redde Oslofjorden. Regjeringen har derfor iverksatt flere tiltak som kan bidra til å dempe gebyrutviklingen og jevne ut kostnadene over tid. Vi har redusert merverdiavgiften på vann- og avløpstjenester fra 25 til 15 pst., og det gir lavere gebyrer for husholdningene. Vi har også justert avskrivningstiden for vann- og avløpsinfrastruktur, og dermed kan investeringene fordeles over lengre tid.

For kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt har vi også etablert og styrket tilskuddsordningen for kommunenes planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsrenseanlegg. Til denne tilskuddsordningen har vi over fire år bevilget over 200 mill. kr, og gjennom ordningen delte Miljødirektoratet nylig ut 91 mill. kr til 32 nye prosjekter som omfatter 51 kommuner. Det bidrar til å ta ned kostnaden for kommunene ved prosjektering, men det bidrar også til at vi får planlagt mer rasjonelle avløpsrenseanlegg, som dermed også blir mer kostnadseffektive og billigere for folk ute i kommunene.

Hanne Beate Stenvaag (R) [12:47:30]: Takk for svaret.

Jeg er fullstendig enig om behovet for bedre rensing av Oslofjorden og de miljøutfordringene som er der, men noe av bakgrunnen for dette spørsmålet er bl.a. eksempler fra Kragerø kommune, som er den sørligste kommunen i Oslofjorden, og som nettopp har vedtatt å bygge nytt renseanlegg for å følge opp statens krav. Her vil avløpsgebyret for en standard bolig øke fra ca. 8 000 kr i år til 29 000 kr i året i 2030, altså en økning på 350 pst. Særlig fordi det er den kommunen som ligger ytterst i dette området som er definert som nedbørsfeltet, blir det en enorm forskjell til nabokommunen, som har en økning på kanskje 8 pst.

Synes statsråden det er rettferdig at innbyggerne i Kragerø skal betale flere hundre prosent mer i avløpsgebyr enn innbyggerne i nabokommunen, og har statsråden forståelse for at kommunen frykter fraflytting, og at innbyggerne frykter for økonomien sin som følge av de økte bokostnadene?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:48:37]: Det er alltid vanskelig å gå inn i enkelteksempler man ikke nødvendigvis har full oversikt over, men vi har valgt oss et system for avløp i Norge hvor det er kommunal selvkost som er utgangspunktet. Det betyr også at det er kommunene som har ansvar for å finne løsninger i sin kommune.

Jeg har stor forståelse for at det kan være krevende hvis gebyrene øker fort og urimelig mye for folk der ute. Nettopp derfor har vi vært opptatt av å gjennomføre tiltak for å sørge for at disse kravene kan bli fulgt opp på en best mulig måte, slik at avløpsgebyrene for folk ikke blir høyere enn de strengt tatt må bli, og at man også kan få planlagt større og mer effektive renseanlegg som bidrar til å holde kostnadene nede. Det er jeg også opptatt av nå i arbeidet med ny oslofjordplan, som vi er godt i gang med, og som skal legges fram i løpet av året.

Hanne Beate Stenvaag (R) [12:49:34]: Takk. En annen problemstilling er at fristen for å etterkomme de nye rensekravene er satt til 2030, og at kommunene vil kunne få bøter fra staten hvis man ikke klarer å overholde tidsfristen. Anleggsmarkedet kommer til å være presset i det området fordi det er mange kommuner på en gang som har behov for de samme utbedringene og utbyggingene.

Har statsråden noen tanker om hvordan man kan unngå å belaste en allerede krisebefengt kommuneøkonomi med bøter som følge av tidsfristbrudd på vann- og avløpsutbedringer?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:50:10]: For det første må jeg bare få si at grunnen til at det nå er kommet klare tidsfrister til kommunene, er at mange kommuner ikke har etterlevd et regelverk som har vært der i mange år allerede. Vi rydder opp etter en slags unnlatelsessynd. Det er en grunn til at tilstanden for Oslofjorden er blitt som den er blitt: Det er fordi vi ikke har tort å ta skikkelig tak både lokalt og nasjonalt i de store kildene til forurensning som faktisk er det som bidrar til å påvirke fjorden negativt.

Jeg er også veldig opptatt av at når det gjelder de tidsfristene og de strenge kravene som nå stilles overfor kommuner, skal også staten være med og bidra til å veilede. Det er en av grunnene til at vi f.eks. har styrket statsforvalterne og øremerket 12 mill. kr til nettopp bidrag til avløpsrensing og det arbeidet som skjer der i Oslofjorden. Det er viktig for at vi skal ha god kompetanse på hvordan vi skal gjennomføre disse investeringene, og også for å sørge for at det ikke blir dyrere for folk enn det det trenger å bli.

Spørsmål 15

Bård Hoksrud (FrP) [12:51:25]: «Vil statsråden sørge for å kartlegge hvilke samfunns- og trafikksikkerhetsmessige konsekvenser utfasingen av 2G-nettet har for den delen av den norske bilparken som ikke lenger har et automatisk nødmeldingssystem fra 31. desember 2027?»

Statsråd Karianne O. Tung [12:51:41]: Takk for spørsmålet.

Vi er i gang med å gjennomføre en digital transformasjon av samfunnet for å håndtere store utfordringer vi står overfor. Derfor slår regjeringens digitaliseringsstrategi fast at Norge skal bli verdens mest og best digitaliserte land innen 2030. For å lykkes med dette må vi sørge for at den digitale grunnmuren er robust og basert på framtidsrettet sikker teknologi. Vi må slukke 2G og frigi kapasitet til 5G, som er bedre for samfunnssikkerheten enn det 2G er.

I Norge og Sverige har tilbyderne valgt å utsette 2G-slukkingen med to år til utgangen av 2027. Telenors utsettelse i Norge til 2027 gir mer tid til å se på avbøtende tiltak. Fra 1. januar 2027 er det krav om at eCall i alle nye biler skal baseres på 4G- eller 5G-teknologi. I overgangsperioden fram til slukking er det viktig at bilbransjen jobber konstruktivt med å finne alternativer for biler med 2G-basert eCall. I EU jobbes det også med problemstillingene, og det er ikke avklart om EU vil komme med føringer. Dette følger vi selvfølgelig tett.

Forutsetningene for 2G-slukking i Europa er forskjellig. I Sverige, Nederland og Tsjekkia planlegges 2G slukket i 2027, som i Norge, mens Frankrike og Belgia legger opp til å slukke i 2028.

Det finnes noen få utredninger om konsekvensene av 2G-slukkingen for trafikksikkerheten. Det er utført en

studie for Transportstyrelsen i Sverige, der det konkluderes med at «risken för omkomna och allvarligt skadade på grund av icke fungerande eCall 2028 er låg, men inte obefintlig». Jeg vil i samråd med samferdselsministeren vurdere behovet for en nærmere utredning av trafikksikkerhetsmessige konsekvenser av stenging av 2G-nettet.

Bård Hoksrud (FrP) [12:53:41]: Jeg oppfatter at det er en bilbransje som er aktiv og prøver å finne løsninger, men det tar tid. Utfordringen er at dersom 2G-nettet stenger ned den 31. desember 2027, betyr det at det er 700 000 biler i Norge som mister det automatiske eCall-nødsystemet, et system som automatisk varsler nødetatene ved alvorlige ulykker. Ifølge fagmiljøene kan eCall redusere responstiden til nødetatene med opptil 40–50 pst. Det kan være forskjell på liv og død i trafikken.

Hvordan mener statsråden at det å tillate nedstenging av 2G-nettet, som samtidig fjerner grunnlaget for dette sikkerhetssystemet i store deler av bilparken, er i tråd med nullvisjonen om færre drepte og hardt skadde i trafikken? Vil statsråden ta initiativ til å se på om man må utsette, eller sikre at 2G-nettet opprettholdes lenger, slik at eCall fortsatt kan fungere i disse bilene? Det stilles store spørsmål ved eller er uenighet rundt den rapporten. Det står altså der at det faktisk kan få store konsekvenser å stenge dette nettet.

Statsråd Karianne O. Tung [12:54:44]: I dag har ca. 75 pst. av bilparken ikke eCall. Det er en stor andel av bilparken som ikke har det i dag. 2G-slukkingen har vært varslet i mange, mange år – ti år er et tall vi opererer med. Vi ønsker å slukke 2G-nettet, og det er for så vidt mobileierne som bestemmer, da det er de som eier og drifter mobilnettene.

Vi ønsker å slukke 2G-nettet for å frigjøre kapasitet til mer 4G og 5G fordi 4G og 5G er mye sikrere og tryggere enn det 2G-teknologien er.

Bård Hoksrud (FrP) [12:55:29]: Det blir ganske spesielt når statsråden bruker som argumentasjon at det er en stor del av bilparken som ikke har dette systemet. Da betyr det at da er det ikke så farlig om enda flere ikke har det! Da kan en risikere at det kan få konsekvenser, som jeg sa. 40–50 pst. raskere utrykning fra nødetatene handler faktisk om å redde liv.

Konsekvensene av denne beslutningen er at 700 000 bilister eventuelt må installere en ny løsning dersom nødmeldesystemet skal fungere videre. Det kan bli en betydelig kostnad. Det er ikke slik at det bare er å endre en liten duppedings, så har man fikset dette – det kan faktisk bli ganske store kostnader.

Mener statsråden det er rimelig at bilistene skal ta den regningen for at myndighetene velger å stenge ned et nett staten selv har lagt til grunn for et lovpålagt sikkerhetssystem som skal fungere i bilene?

Statsråd Karianne O. Tung [12:56:21]: Slukkingen av 2G-nettet har vært varslet siden 2015–2016. Når det gjelder estimater på hva oppgraderingene for bilene vil koste, vil det avhenge veldig av modell. Det er stort strekk i laget på hva som kreves i den oppgraderingen.

Fra tid til annen er det behov for å foreta oppgraderinger eller å fornye tekniske løsninger på ulike områder. Det er normalt at forbrukerne også selv betaler for nødvendig fornyelse og utskiftinger, f.eks. som da vi hadde omlegginger fra analoge til digitale tv-sendinger, da mange tv-seere måtte kjøpe seg nytt utstyr for å kunne se på tv-en. Det skjedde også på 1990-tallet da vi gikk fra analog til digital mobiltelefoni og folk måtte kjøpe seg nye mobiltelefoner.

Det er i overgangsperioder viktig at også bilbransjen selv jobber konstruktivt med å finne gode alternativer for oppgraderingsmuligheter for 2G-basert eCall, slik at flest mulig har best mulig informasjon om den oppgraderingsløsningen som er mulig.

Spørsmål 16

Presidenten [12:57:24]: Dette spørsmålet, fra representanten Erlend Wiborg til justis- og beredskapsministeren, vil bli besvart av digitaliseringsministeren på vegne av justis- og beredskapsministeren, som er bortreist.

Erlend Wiborg (FrP) [12:57:40]: «I desember i fjor avholdt Europarådet en konferanse i Strasbourg hvor statsråden var til stede. Her bekreftet statsråden at Norge støtter et initiativ om å gi et signal til Den europeiske menneskerettsdomstolen om at for mange kriminelle utlendinger blir vernet av den europeiske menneskerettskonvensjonen. Nå har Danmark nedsatt et eget kontor som skal påvirke Den europeiske menneskerettsdomstolen slik at man lettere kan utvise kriminelle utlendinger innenfor nasjonalt lovverk.

Vil statsråden ta initiativ til et samarbeid med Danmark for å sikre at arbeidet blir fulgt opp på en god måte, og at norske interesser blir ivaretatt i et slikt arbeid?»

Statsråd Karianne O. Tung [12:58:27]: Regjeringen vil føre en kontrollert, bærekraftig og rettferdig innvandringspolitikk for å ivareta tilliten til både rettsstaten og velferdsstaten. Sammen med Danmark og de andre medlemsstatene i Europarådet deltar Norge allerede aktivt i de pågående forhandlingene om en polit-

isk erklæring om migrasjon og menneskerettigheter. Erklæringen skal etter planen vedtas i Europarådet i mai.

I forhandlingene er regjeringen opptatt av at statens handlingsrom etter den europeiske menneskerettskonvensjonen opprettholdes, slik at vi kan gjøre nødvendige tiltak på innvandringsfeltet. Norge støtter at den kommende erklæringen tar opp spørsmål knyttet til bl.a. utvisning av utlendinger som er dømt for alvorlige straffbare forhold, instrumentalisering av migrasjon og nye løsninger på migrasjonsfeltet.

Samtidig vil jeg understreke at EMK og institusjonene rundt konvensjonen, som Den europeiske menneskerettsdomstolen, EMD, er avgjørende for opprettholdelsen av europeiske verdier. Etter regjeringens syn er det fullt mulig å utvikle en strengere innvandringspolitikk innenfor Grunnlovens og konvensjonens rammer, og regjeringen arbeider nå med å ta viktige grep for bl.a. å stramme inn utvisningspraksisen. Regjeringen er opptatt av å ha et tett samarbeid med de nordiske landene på migrasjonsfeltet både i forbindelse med prosessen i Europarådet og for øvrig.

Justis- og beredskapsministeren besøkte selv Danmark i forrige uke for å drøfte bl.a. deres forslag knyttet til utvisning og har også jevnlig kontakt med sine øvrige nordiske kollegaer. Regelverket, organiseringen og utfordringene kan være litt ulike i de nordiske landene, men samtidig deler vi et verdifellesskap som gjør det mulig å dele erfaringer og se på mulighetene for samarbeid. Derfor har justis- og beredskapsministeren nylig tatt initiativ til at Norge tar en lederrolle for å kunne se på muligheten for en nordisk modell for å flytte hele eller deler av saksbehandlingen eller returprosessen til tredjeland utenfor Schengen-området. Danmark har vært en pådriver for dette lenge, og det vil være veldig nyttig å kunne trekke på deres erfaringer.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Erlend Wiborg (FrP) [13:00:43]: Fremskrittspartiet har hele veien vært tydelig på at kriminelle utlendinger som truer vår trygghet, skal sendes ut av landet. Regjeringen var tidligere motstander av å sende et slikt signal til Den europeiske menneskerettsdomstolen. Ved tre anledninger avviste regjeringen dette før de snudde. Da Fremskrittspartiet tok det opp med regjeringen, var vårt forslag og vår intensjon at vi burde stå sammen med Danmark, noe regjeringen også avviste. Mitt spørsmål er: Hva er det som har endret seg?

Statsråd Karianne O. Tung [13:01:24]: Norge har ikke hatt saker i EMD om utvisning av utlendinger som er dømt for straffbare handlinger hvor spørsmålet har kommet på spissen, slik det har gjort i Danmark. Danmark er også noe ulikt organisert ved at ansvaret for utlendingsfeltet og justisfeltet er fordelt på ulike departementer. I Norge ligger ansvaret for begge områdene i Justis- og beredskapsdepartementet, og derfor har vi så langt ikke sett noe behov for å oppnevne en slik ny enhet eller kontor som representanten nevner i sitt spørsmål, slik Danmark har gjort.

Erlend Wiborg (FrP) [13:02:03]: Jeg føler jeg ikke får svar, men la meg prøve å stille et annet spørsmål som bør være relativt enkelt å svare tydelig på. Når kriminelle utlendinger ikke blir utvist, handler det ofte om en avveining mellom hensynet til den dømte og kriminelle personen og hensynet til tryggheten i samfunnet, den såkalte forholdsmessighetsvurderingen. Derfor ber jeg regjeringen gi meg et klart og tydelig svar her i dag: Hvis disse hensynene står mot hverandre, vil regjeringen da prioritere tryggheten til norske innbyggere fremfor hensynet til kriminelle utlendinger?

Statsråd Karianne O. Tung [13:02:43]: Jeg antar at representanten også henviser til spørsmålet om å bli overført til andre tredjeland. Regjeringen har i sin plan for Norge lagt vekt på utvisning og utsendelse av kriminelle utlendinger som et av de viktigste innstrammingsområdene framover. Justis- og beredskapsdepartementet arbeider med en gjennomgang av regelverk og praksis og vil i løpet av våren 2026 og videre framover komme med flere forslag til innstramminger i reglene om utvisning. Utlendingsloven åpner allerede for at utlendinger kan overføres til et annet, trygt, land enn hjemlandet. Samtidig vil det kreve at et tryggere tredjeland som ikke er utlendingens hjemland, er villig til å ta imot en slik utlending. Retur av kriminelle utlendinger til retursentre i trygge tredjeland er generelt en del av diskusjonene som nå pågår også i Europa.

Spørsmål 17

Presidenten [13:03:44]: Dette spørsmålet, fra Liv Gustavsen til justis- og beredskapsministeren, er overført til barne- og familieministeren som rette vedkommende.

Liv Gustavsen (FrP) [13:03:56]: «Stortinget har vedtatt at barn ikke skal utsettes for samvær med foreldre som har begått overgrep. Likevel sier regjeringen at den vil bruke god tid for å sikre at lovforslaget blir 'helt riktig'. I mellomtiden lever barn med vold og overgrep, hver eneste dag!

Mener statsråden virkelig at det å bruke uavgrenset tid på oppfølging av et klart stortingsvedtak er å ta barns

trygghet på alvor, og hvordan forsvarer hun at barn fortsatt må vente på beskyttelsen Stortinget allerede har vedtatt?»

Statsråd Lene Vågslid [13:04:38]: Tusen takk for spørsmålet om eit veldig viktig tema. La meg starte med å understreke følgjande: Barn skal ikkje ha samvær med ein forelder dersom det ikkje er til barnets beste, og barn skal beskyttast mot seksuelle overgrep òg i saker om samvær.

I den nye barnelova er det teke inn eit kapittel om barns rettar heilt innleiingsvis i lova og ei eiga føresegn om barns rett til beskyttelse mot vald. Det er òg presisert i lova at retten til samvær ikkje gjeld om samværet ikkje er til barnets beste.

I proposisjonen er det òg streka under at risiko for vald og overgrep typisk vil vere situasjonar der det ikkje er til barnets beste med samvær. Vidare er det streka under at barnets rett til beskyttelse vil gå framføre samværsretten der det etter ei konkret vurdering er ein risiko for at barnet kan bli utsett for vald, overgrep eller mangelfull omsorg.

Dette er føringar som gjeld allereie i dag, og som no vil bli tydeleggjorde. Difor er det viktig for meg å vere veldig tydeleg på at det ikkje skal herske nokon tvil om korleis lova og barnas rettar skal forståast i dag.

Regjeringa kjem til å følgje opp oppmodingsvedtaka som blei gjorde sist vår. Tiltak for å beskytte barn mot vald og overgrep er eit prioritert arbeid for regjeringa, og tiltaka i den nye barnelova må òg sest i samanheng med tiltaka som følgjer av opptrappingsplanen mot vald og overgrep. Eg kan love at me tek oppmodingsvedtaka som er gjorde i denne salen, på alvor, og at me fylgjer dei opp så raskt det lèt seg gjere innanfor dei rammene som gjeld for utgreiingsarbeidet og utgreiingsinstruksen.

Liv Gustavsen (FrP) [13:06:31]: Barn blir fortsatt sendt til samvær, uansett hvor mye lovverk man drar fram. Når vi har et totalt krystallklart vedtak fra et samlet storting, har vi ikke tid å miste. Barn blir fortsatt sendt til samvær med sin egen overgriper. Noen må til og med reise for å besøke overgriperen i fengsel. Dette må ta slutt. Stortinget har allerede vedtatt at barn ikke skal utsettes for dette. Vi kan ikke bruke mer tid på nye runder med utredninger. Dersom regjeringen er redd for å begå feil overfor en overgriper, er jeg langt mer bekymret for at vi hver eneste dag fortsatt utsetter barn for den samme overgriperen, til tross for at Stortinget tydelig har sagt at det ikke skal skje. Ennå sitter regjeringen og venter på å sette vedtaket i verk.

Statsråd Lene Vågslid [13:07:35]: Som nemnt arbeider eg med dette så raskt det lèt seg gjere innanfor den utgreiingsinstruksen som gjeld. Det er viktig å ha med seg òg kva som er dagens gjeldande regelverk.

Eg starta dagen i dag med eit besøk på overgrepsmottaket i Oslo. Seksuelle overgrep og vald i nære relasjonar er ikkje berre eit samfunnsproblem – det er grov kriminalitet. Skal me som samfunn greie å beskytte barna betre mot dette, må me gjere mange ting på ein gong. Me må førebyggje betre, og me må auke kunnskapen for alle barn. Det er dessverre, slik representanten sa i spørsmålet sitt, mange barn i Noreg i dag som lever med seksuelle overgrep i sin eigen heim, kvar einaste dag, òg dei som bur med begge foreldra. Difor er dette ei prioritert oppgåve for regjeringa i breitt. Ei ny barnelov er kjempeviktig, og det er òg enormt viktig at me fortset både kunnskaps- og informasjonsarbeidet ut, slik at ein kan ta kontakt og få hjelp.

Liv Gustavsen (FrP) [13:08:38]: Mener statsråden virkelig at det trengs ytterligere utredninger? Er det virkelig nødvendig? Statsråden påpeker at dette gjelder ved risiko for vold og overgrep, men det gjelder faktisk den utryggheten de må leve med ved å besøke en overgriper. Det behøver ikke å være slik at det foregår ny vold og nye overgrep, men de blir tvunget til å være med på besøk fordi overgriperen har samværsrett med barna sine. Er det virkelig nødvendig å bruke mer tid på et krystallklart vedtak i Stortinget bare for å beskytte overgriperen?

Statsråd Lene Vågslid [13:09:31]: For Arbeidarpartiet er beskyttelse av barn mot vald i nære relasjonar og seksuelle overgrep ei prioritert oppgåve. Eg vil streke under at barnets beste går framføre samværsretten. Eg kjem til å følgje opp oppmodingsvedtaka, slik eg har svart Stortinget tidlegare – og ja, eit departement må følgje utgreiingsinstruksen.

Spørsmål 18

Presidenten [13:10:00]: Dette spørsmålet, fra representanten Kristian August Eilertsen til justis- og beredskapsministeren, vil bli besvart av digitaliserings- og forvaltningsministeren på vegne av justis- og beredskapsministeren.

Kristian August Eilertsen (FrP) [13:10:09]: «Politiet har hatt flere utrykninger til Rødbergodden asylmottak i Senja kommune. I løpet av første halvår 2025 skal det ha blitt levert 24 anmeldelser knyttet til hendelser i tilknytning til mottaket. Fremskrittspartiet har bedt om tall på utrykninger til asylmottaket de siste to årene, men statsråden svarer at departementet ikke får slike tall. Statsråden kunne selvsagt innhentet disse tallene.

Hvorfor vil ikke statsråden sørge for at Stortinget får innsyn i helt grunnleggende informasjon om politiets ressursbruk knyttet til dette asylmottaket?»

Statsråd Karianne O. Tung [13:10:44]: Jeg vil presisere at politiet i Norge er underlagt et overordnet styringsansvar fra departementet. Dette innebærer at departementet fastsetter rammer, mål og prioriteringer for etaten, men ikke griper inn eller etterspør detaljer om løpende enkeltstående politioperative saker. Operativt politiarbeid, herunder vurderinger, etterforskning og håndtering av hendelser på bestemte adresser, er tillagt politiet alene. Dette er et grunnleggende prinsipp i vårt styringssystem og har som formål å sikre både politiets faglige uavhengighet og tilliten til at vurderingene foretas uten politisk påvirkning. Departementet bør derfor ikke be om eller motta informasjon som knytter seg til identifiserbare hendelser, personer eller adresser. Ressursbruken per hendelse eller totalt sett innenfor en type hendelse styres av politimesteren, og tall om ressurser sier ikke noe om hvordan oppgaven er løst, eller om ressursbehovet er for høyt eller for lavt.

Jeg har tillit til at politimesteren prioriterer sine ressurser ut fra politifaglige vurderinger og helheten i politidistriktets oppdrag. Jeg er opptatt av resultater og effekter og at politiet faktisk leverer på sitt samfunnsoppdrag. Dette krever gode vurderinger av politiet selv. Detaljstyring fra departementet på innsatsfaktorer vil ikke bidra til dette, men kan heller ha motsatt effekt. Vi har tidligere sett at detaljstyring på f.eks. krav om to polititjenestepersoner per tusen innbyggere har vært ødeleggende for styringen av politiet.

Dersom det foreligger generelle spørsmål om politiets rutiner, ansvarsforhold eller retningslinjer, bidrar departementet innenfor rammen av vårt mandat.

Kristian August Eilertsen (FrP) [13:12:40]: Hva er det regjeringen har å skjule? Det er det naturlige oppfølgingsspørsmålet som melder seg. Her snakker vi ikke om en enkeltstående adresse, her snakker vi ikke om at man fra Stortingets side skal få informasjon om privatadresser eller enkeltpersoner. Vi snakker om én av to institusjoner i dette landet, såkalt særbol, særskilt bo- og oppfølgingstiltak for asylsøkere som trenger det. Det er snakk om én av to institusjoner, og en av dem er i Troms. Naboene til dette mottaket omtaler det som foregår nå, som et eksperiment – et eksperiment de ikke har samtykket til å delta i, og som de ikke lenger ønsker å delta i. Likevel får ikke Stortinget ut informasjon om hvor mye politiressurser vi bruker på dette problemmottaket, som er lokalisert på Rødbergodden i Senja kommune i Troms fylke.

Derfor gjentar jeg spørsmålet mitt: Hva er det regjeringen har å skjule?

Statsråd Karianne O. Tung [13:13:39]: Regjeringen har ingenting å skjule. Stortinget får den informasjonen som er nødvendig for å vite at politiet leverer på sitt samfunnsoppdrag og i tråd med de føringene Stortinget gir. Jeg kan likevel ikke oppgi informasjon til Stortinget som kan identifisere hendelser, personer eller adresser. Politiet må også kunne vurdere sitt ressursbehov uten føringer fra Stortinget eller departementet og uten å være redd for å bli kritisert for ressursbruken i ettertid, dersom politifaglige vurderinger tilsa at dette var riktig nivå.

Jeg minner igjen representanten om at det er et grunnleggende prinsipp i vårt styringssystem at vi skal sikre politiets faglige uavhengighet og tilliten til at vurderingene foretas uten politisk påvirkning.

Kristian August Eilertsen (FrP) [13:14:28]: Dette er bare avledningsmanøvrer fra regjeringen, i kjent stil. Man vil ikke svare konkret på hva slags ressursomfang som benyttes på dette problemmottaket i Troms. Man vil ikke være ærlig om utfordringene – til tross for at alle som bor i dette området, kan se med det blotte øye hvilke utfordringer dette medfører. Likevel vil altså regjeringen ikke gi ut informasjon om omfanget av dette problemet.

Disse tallene er det fullt mulig å få hvis statsråden ønsker det, og det er fullt mulig å opplyse om det hvis man vil. Dette handler ikke om å henge ut enkeltpersoner, utlevere enkeltadresser eller identifisere noen, det er snakk om én spesiell institusjon, én av to i landet, som nå medfører store utfordringer knyttet til sikkerheten til innbyggerne som bor i nærområdet. Likevel velger regjeringen ikke å svare på spørsmålene. Da kan jeg ikke gjøre noe annet enn å konstatere at man har noe å skjule, fordi man ikke vil være ærlig om problemene knyttet til dette mottaket. Hva tenker statsråden om det?

Statsråd Karianne O. Tung [13:15:31]: Dette handler ikke om ikke å være ærlig, det handler ikke om å ha noe å skjule. Tvert om, det handler om å holde fast på det styringsprinsippet vi har, nemlig det grunnleggende prinsippet om at vi skal sikre politiets faglige uavhengighet, og at vurderingene foretas uten politisk påvirkning.

Statistikk om konkrete asylmottak kan føre til at hendelser eller personer blir identifisert, og det ønsker vi ikke.

Presidenten [13:16:05]: Med det er Stortingets ordinære spørretime omme.

Sak nr. 3 [13:16:08]

Referat

Presidenten [13:16:09]: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.17.

Svanemerket trykksak, 2041 0654